

ILINNIARTITSISQQ
IFINNIARTITSISQQ

MARTS 2017

Ilinniartitsisoq

IMAK-imit saqqummersitaq
Udgivet af IMAK

Karl Frederik Danielsen (Akisuss.aqqiss./Ansv. red.)
Ivalo Egede (Aaqqissuisoq/redaktør)

Nutserineq /Oversættelse
Hans Peter Broberg

Ilioqqaaneq/Layout
Ivalu Risager

Saqqaa/Forside
Assiliisoq/Foto:
Jørgen Chemnitz

Amerlassusai/Oplag
1.500

Naqiterivik/Trykkeri
Toptryk

Imassanut killigititaq tulleg/Deadline næste nummer
18. april 2017

IMAK
Noorlernut 23
Postboks 867
3900 Nuuk
Oqarasuaat/Telefon 32 25 50
Fax 32 50 61
imak@imak.gl

IMAK-imi siulittaasoq/
Formand for IMAK
Karl Frederik Danielsen
Oqarasuaat/Telefon 32 25 50
Oqarasuaat angallattagaq/
Mobil 54 33 39
imak@imak.gl

PINGAARNERUTITAQ:

Sunniuteqarnissamut periarfissaq atortigu

LEDER:

Brug jeres mulighed for indflydelse

Isumaqatigiissutit nutarsalerput, isumaqatigiinniarnissanullu aggersunut piareersaleruttorpugut

Vores overenskomster og aftaler skal fornyes, og vi er godt i gang med at forberede de kommende forhandlinger

Ileqqoq malillugu isumaqatigiinniarnissaq piareersarlugu ilaasortat tamarmik 2017-ip ingerlanerani ataatsimiigiq-quneqassapput. Sisimiuni Nuummilu ilaasortanut ataatsimiititsereerpugut.

Uanga ilaasortanik ataatsimiititsinerit Nuummi, Qaqortumi, Aasianni, Uummannami, Upernavimmi, Qaanaami nunaqarfimmiullu oqarasuaatikkut ataatsimeeqatiginissai isumagissavakka. Siulersuisuni suleqatima illoqarfinni allani ataatsimiinnerit isumagissavaat.

Isumaqatigiissutit ukiuni sisamani ingerlasarput, maannakkullu atuuttoq piffissami 2014 – 18 atuuppoq. Kingullermik akissarsiat tapisartaat ilanngunnagit 5 %-imik qaffaaneq anguarput, angusallu ataatsimut 4,63 %-ullutik, pisortanullu malunnaatilimmik akissarsianik qaffaasoqarluni.

Ataatsimiinnerni kattuffiit allat isumaqatigiinniarnerninni angusarisimasaat misissuataarumaarpavut. Ilimagisat nalimmassartariaqassavagut, piumasat piviusunngorsinnaasorisagut ersarissarlugit aappaatigulli illuatungiliuttugut unammilligassittuarlugit.

Siulersuisut sinnerlugit kajumissaarusuppassi sunniuteqarnissamut periarfissaq atorluaqqullugu, qilanaarpungalu naapinnissassinnut, qanoq eqqarsaatersorsimanersusi tusarusullugulu.

■ Karl Frederik Danielsenimit, IMAK-imut siulittaasoq

Traditionen tro bliver alle medlemmer i løbet af 2017 inviteret til et forberedende møde før overenskomstforhandlingerne. Vi har allerede holdt medlemsmøder i Sisi-miut og Nuuk.

Jeg selv står for medlemsmøderne i Nuuk, Qaqortoq, Aasiaat, Upernavik, Ittoqqortoormiit og Qaanaaq, og en række telefonmøder med de medlemmer, der bor i byderne. Mine kolleger i bestyrelsen står for møderne i de andre byer.

Den nuværende overenskomst kører jo i en periode på fire år, og den vi har nu gælder for perioden 2014 – 18. Sidste gang opnåede vi en stigning i grundlønnen på knap 5 % for lærerne.

Bruttorammen var på 4,63 % med en markant lønstigning til lederne.

På møderne vil vi se på, hvad de andre organisationer har opnået ved deres forhandlinger, og vi vil gennemgå nogle eksempler på, hvad forskellige krav koster. Det gælder om at få afstemt forventningerne, så vi på den ene side stiller gennemførlige krav op, og på den anden side hele tiden udfordrer vores modpart.

Jeg vil på bestyrelsens vegne gerne opfordre jer til at bruge jeres mulighed for indflydelse, og vi glæder os til at møde jer, og høre hvad I har gjort jer af tanker.

■ Af Karl Frederik Danielsen, formand for IMAK

*Nuussuup Atuarfiani ilaasortanut ataatsimiititsineq.
Medlemsmøde på Nuussuup Atuarfia.*

2017-imi ataatsimiititsinissat Møder i 2017

Siulittaasoq 2017-imi ilaasortanut ataatsimiititsinerit uku pilersaarutigai:

Bestyrelsen har foreløbig planlagt følgende medlemsmøder i 2017:

Atuarfik Samuel Kleinschmidt	23. februar
Nuussuup Atuarfia	1. marts
USK	8. marts
Gammeqarfik	13. marts
Ado Lyngep Atuarfia	14. marts
Kangaatsiaq	15. marts
Maniitsoq	16. marts
Uummannaq	16. marts
Qaqortoq	29. maj

Sinniisoqarfik Ilulissani novemberip
12-aniit 15-iat ilanngullugu ataatsimiissaaq
**Repræsentantskabsmøde i Ilulissat
12.-15. november**

IMAK-ip ineriartorneq siuttuuffigivaa

IMAK er på forkant med udviklingen

Birthe Møller Therkildsen
arnaavoq eqeersimaartoq.
Ilinniartitsisuuvoq Nuussuup
Atuarfiani kalaallisut
matematikkimilu atuartitsisarluni.
Aamma atuarfimmini sulisunut
sinniisaallunilu
isumannaallisaanermut
sinniisuuvoq, kiisalu IMAK-imi
siulersuisunut ilaasortaalluni.

Birthe Møller Therkildsen
er en aktiv kvinde.
Hun er lærer, og under-
viser i grønlandsk og
matematik på Nuussuup
Atuarfia. Hun er også
tillids- og sikkerhedsre-
præsentant på sin skole,
og så er hun medlem af
bestyrelsen i IMAK.

*IMAK-ip silarsuaa tupinnartorujussuuvoq,
Birthe Therkildsen oqarpoq. Birthe Therkildsen
sulisunut sinniisaallunilu isumannaallisaanermut
sinniisuuvoq, kiisalu IMAK-imi siulersuisunut
ilaasortaalluni*

*Det er en fantastisk verden,
siger Birthe Therkildsen om IMAK.
Birthe Therkildsen er tillids- og
sikkerhedsrepræsentant og
medlem af bestyrelsen i IMAK*

Kingullertigut tusagassiutigut Nuussuup Atuarfiata eqqartorneqarnera aalassaatigivallaanngilaq, unammilligassalli tiguai angusat pitsanngorsarniarlugit: – Atuarfik ukiuni amerlasuuni tusaamanerlungaangaatsiarsimavoq, taamaammat nutaarsiasaanngilaq. Ataatsimoornerput nukittuvoq, pisariaqaraangallu suleriallaqqittaqaagut.

– Soorunami ilumoorpoq, atuartut ilaqarmata angerlarsimafimminniit unammilligassaqartunik, atuartullu taakkua initoqaat amerlavallaanngikkaluarlutik. Qujanartumilli misilittagartunik ilinniartitsisoqarpugut, unammilligassanik taama ittunik sulinissaminnut sungiussisimasunik, Birthe oqaluttuarpoq.

Nuussuup Atuarfiani ataasiinnarmik ilinniartitsisoqarpoq tikisitamik, ilinniartitsisullu akornanni suleqatigiinneq ataqeqatigiinneq aallaavigalugu ingerlavoq. Avissaartuunneqanngilaq oqaatsit imaluunniit ilinniarsimasut/ilinniarsimanngitsut aallaavigalugit, ilinniartitsisut inaanni allani tamanna misigineqartarualuortoq.

Birthe IMAK-imut akuunini qujamasuutigivaa: – Silarsuaa tupinnartorujussuuvoq. Kattuffittami siuariartorneq siuttuuffigivaa. Paasisimasagut ilaasortanut ingerlateqqissallugit pingaru-teqartorujussuuvoq. Oqarasuaatikkut ataatsimiinnerit pisariaqarput, pitsaanerpaagaluarporli atuarfinnut angalasarnissaq. Taamaalluni oqinnerulersarpoq suliat qanoq ataqatigiinnersut nassuiassallugit. Assersuutigalugu atuarfiit arlaanni pisortat piffissap ilaani suleqatigiinnermut ataatsimiititap ataatsimiinnginnerani ataatsimiinnerni peqataasarput, taamaallunga nassuiarsinnaavara, suleqatigiinnermut ataatsimiititap ataatsimiinginnerani ataatsimiinnermi pisortat peqataasussaangitsut. Suut tamasa nassuiartarpakka, akissarsiat allagartaanniit aktivitetsplaninut tiimillu amerlassusaannut.

Birthe Therkildsenip Paamiuni ilaasortanik ataatsimiititsinissaq isumagisussaavaa, isumaqatigiinniarnissap tullissaanut ilaasortat kissaataasa suliarineqarneranni. Oqaluttuarpoq: – Paamiormiuuvunga kattuffiullu attaveqarnera tassunga isumagisaralugu. IMAK-imi pingaartipparput ammasuulluarnissarput isumaqatigiinniarnissap tullissaanut ilaasortat kissaataat pissarsiariniarnerini. Ilaasortat kissaatitik saqqummiutereeraangatigut, pingaarnersiortarpagut, oqaloqatigiissutigalugulu sunik kinguneqarumaassanersut, assersuutigalugu isumassuinnermut ullut kissaatigineqarpata. Piumasaqaatit tamarmik ataatsimut isumaqatigiissummut sunniuteqassapput. Suliaq ilaasortat oqartussaaqataanerat pingaartillugu peqqissaartumillu ingerlapparput.

Den sidste tids medieomtale af Nuussuup Atuarfia går hende ikke på som sådan, men hun tager udfordringerne op for at bedre resultaterne: – Skolen har haft et lidt dårligt ry i mange år, så det er ikke noget nyt. Vi har et stærkt fællesskab, og når det er nødvendigt, så er vi faktisk ret gode til at håndtere tingene.

– Det er selvfølgelig rigtigt, at der er nogle elever, der er udfordrede hjemmefra, og den gruppe af elever fylder meget, selvom de ikke er så mange. Heldigvis har vi en kerne af rutinerede lærere, der er vant til at tackle den slags udfordringer, fortæller Birthe.

På Nuussuup Atuarfia har de kun én tilkaldt lærer, og samarbejdet mellem lærerne foregår i gensidig respekt. Der er ingen gruppedannelse i forhold til sprog eller uddannede/ikke-uddannede, noget man ellers godt kan opleve på lærerværelset andre steder.

Birthe er taknemmelig for at være en del af IMAK: – Det er en fantastisk verden. Vores organisation er jo på forkant med udviklingen. Og det er bare så vigtigt at få kommunikeret vores viden videre til medlemmerne. Telefonmøder er nødvendige, men det optimale er at rejse ud til skolerne. Så er det også nemmere at forklare, hvordan tingene hænger sammen. I en periode deltog ledelsen på en skole for eksempel på formødet til møderne i samarbejdsudvalget, og så kunne jeg forklare, at formøderne holdes uden ledelsen. Og så plejer jeg at gennemgå alting, lige fra gennemgang af lønsedler til aktivitetsplaner og timetal.

Birthe Therkildsen skal holde medlemsmødet i Paamiut, når medlemmernes ønsker til næste overenskomst skal behandles. Hun fortæller: – Jeg kommer jo fra Paamiut, og varetager organisationens kontakt dertil. I bestyrelsen i IMAK lægger vi vægt på at være helt åbne, når vi indhenter medlemmernes ønsker til næste overenskomstforhandling. Når medlemmerne så har fremlagt deres ønsker, prioriterer vi dem sammen, og taler om hvilke konsekvenser det vil få, hvis vi for eksempel ønsker omsorgsdage. Alle krav får indflydelse på den samlede overenskomst. Det er en demokratisk og grundig proces vi gennemfører.

Qarasaasiat ilitsoqqussaralugit

Digitale indfødte

Ilinniartisisunut, teknologiimik nutaamik atuilerneq, annertuumik unammillernarsinnaavoq. Atuartitaasa teknologii sungiusimanerukkajuppaat. Aqutsiunnaarluni misiginermik kinguneqarsinnaasarpog. Ilinniartitsisut teknologii nutaaq samminiartillugu aamma ilinniartitsisutut inissisimanertik malunnartumik allanngorsimasog sungiunniartussaassavaat.

Det kan være en stor udfordring for lærere at tage den nye teknologi i brug. Ofte har deres elever mere styr på teknologien. Det kan give en følelse af kontroltab. Samtidig med at lærerne skal forholde sig til den nye teknologi, skal de også indstille sig på, at deres rolle som underviser har ændret sig markant.

NAMMINEQ PIGISAQ/PRIVAT

Ane Kathrine Petersen meeqqat atuarfianni ilinniartitsisunut videot ilitsersuutaasut inerisarnissaannut soqutigisaqarpoq.

Ane Kathrine Petersen brænder for at få udviklet vejledningsvideoer til lærerne i folkeskolen.

– Siornatigut angajoqqaat, qatanngutillu angajulliit ilaquariinni minnernik ilikkagassanik nutaanik ajoqersuussisusarput, ilinniartitsisullu atuarfimmil isimasanik atuarnut ingerlatitseqqittarlutik. Piviusunik ilinniagaqarneq pingaarnertinneqarpoq, oqaluttuarpoq Ane Kathrine Petersen, qanittumi Aarhus Universitetianit Cand. Pæd.-itut naammassilersoq. IT-didaktisk design atuarpaa, immikkullu ilisimatusarfigalugu allaaseralugu IT atorlugu ilinniartitseriaaseq, qanorlu ilinniartitsisut iPad-it atuartitsinerminni atorsinnaaneraat.

Ane Kathrine Petersen nangippoq: – Qarasaasiakkut ineriartornerup ilikkartarnermik paasinnittaaserput isiginntaaserpullu allanngortissimavaa. Ilikkagassamik ataatsimik arlalinnilluunniit pikkorissartarnitsinniit, maannakut inuunerput naallugu ilikkagassanik piginnaasanillu assigiinngitsunik suliaqartarpugut. Ineriartortuartaqarpugut qarasaasiakkut ataavartumik nutaaliernerit pissutigalugit.

– Aammattaaq atuarfiup, salliulluni isimasanik kisermaassinini annaasimavaa. Internetti nukippassuarnik tunisisimavoq, meeqqat inuusuttullu nutaanik oqaatsini, atuarnermi, paasissutissanik ujarlernermi, suleqatigiinnermi fagimilu matimatikkimi ataavartumik piginnaasanik pissarsiarsinnaalersillugit. Aammattaaq atuuffiit assigiinngitsut, it-mit pissarsiatik, ilikkartarpaat, atuarfiup avataani,

– Tidligere var det forældrene og de ældre søskende, der oplærte de yngste i familien nye færdigheder, og i skolen var det lærerne, der formidlede viden til eleverne. Indlæring af fakta var i centrum, fortæller Ane Kathrine Petersen, der ganske snart bliver Cand. Pæd. på Aarhus Universitet. Hun læser IT-didaktisk design, og skriver speciale om lærernes it-didaktiske udvikling, og hvordan lærerne kan bruge iPads i undervisningen.

Ane Kathrine Petersen fortsætter: – Den digitale udvikling har ændret vores forståelse og syn på læring. Fra at dygtiggøre os i en eller flere færdigheder, arbejder vi nu med livslang læring af forskellige færdigheder og kompetencer. Vi er nødt til hele tiden at udvikle os på grund af de konstante ændringer i den digitale verden.

– Skolen har også mistet sit monopol som den primære formidler af viden. Internettet har betydet en eksplosion af ressourcer, så børnene og de unge hele tiden tilegner sig nye kompetencer inden for forståelse af sprog, læsning, informationssøgning, samarbejde og fag som matematik. Samtidig tilegner de sig en række funktioner, som it giver, udenfor skolen, på tværs af tid og sted, tilføjer Ane Kathrine.

– De digitale indfødte, som vi kalder dem, det er de børn og unge, der er vokset op med internettet og digi-

JØRGEN CHEMNITZ

*iPadit allallu teknologiit
tammarallartussaajunnaarlutik
takkunnikuupput, taamaammallu
ilinniartariaqarlutik.*

qaqugukkulluunniit, sumiikkaluarunilluunniit, Ane Kathrine nangippoq.

– Qarasaasianik ilitsoqqussisut, tassaapput meeqqat inuuttullu internetimik qarasaasiakkullu atortorissaarutininik peroriartornerminni ingerlaqateqarsimasut, oqaluttuarpoq Ane Kathrine, nangillunilu: – Attaveqaatinik atueriaannaa-neq, paasissutissallu amerlangaaramik kisissaanngitsut kinguneqarput atuartut ilaat IT-lerillaqqinnermik inerititsisarmata ataatsimoorfinniinnerminni. Uani angajullit, inersimasut imaluunniit ilinniartitsisut ilikkartitsisusariaqanngillat.

Ilinniartitsisup inissisimaffia nutaaq

Ane Kathrinep pingaartippaa, ilikkartarneq meeqqanut inuuttunullu ulluinnarsiutaammat: – Taakkununga ilikkartarneq ulluinnarni sammisaannut ilaaginnarpoq. Inoqatit ataatsimooqatiginerinut atavoq, ilikkartarneq atuarfimmiinnaq pisarani, allanili aamma akuunitsinni. Taamaammat ilinniartitsisup inissisimaffia allanngorsimavoq. Ilisimasanik atuartunut immiinnerminniit, kingumut allorilaassapput, atuartunullu ataasiakkaanut siunnersuisutullusooq inissillutik.

Ilinniartitsisut ilaasa IT-imi periarfissarpassuit atuartitsinnerminni atornissaat ajornakusoortittarpaat, ilaallu nutaalinik ilinniarnissaminut tunniutiinnarsimapput. Taamaammat iluatsittunik imminnullu tatiginermik misigitittariaqarput, sakkussat nutaat tulleriiaarlugit atulerpatigit.

Videot ilitersuutit

Ilinniartitsisut ilaasa aamma qarasaasialerinerimi naqqaniit ilisimasassat piginnaasallu pisariaqartippaat. Tamanna ersarissivoq, Ane Kathrine Petersen Annga Lynge, ilaatigut IKT-mi læringimilu masteriusoq, peqatigalugu Qeqqata Kom-

tale hjælpemidler fortæller Ane Kathrine, og fortsætter: – Deres adgang til medier og de uanede mængder af information betyder, at nogle elever udvikler stærke IT-kompetencer i de fællesskaber, som de indgår i. Her er det ikke nødvendigvis de ældre, de voksne eller lærerne, der lærer dem det.

Lærernes ny rolle

Ane Kathrine lægger vægt på, at læring er en del af dagligdagen for børnene og de unge: – For dem er læring en integreret del af de daglige aktiviteter. Den er knyttet til deltagelse i sociale praksisfællesskaber, så læring ikke kun finder sted i en skolemæssig kontekst, men også i alle andre kontekster, vi befinder os i. Lærernes rolle har derfor ændret sig. I stedet for at skulle hælde viden på eleverne, skal de træde lidt tilbage og være en slags konsulent for den enkelte elevs læreproces.

Nogle lærere har svært ved at benytte de mange potentialer ved IT i deres undervisning, og nogle har opgivet at lære de nye ting. Så det gælder om at give dem en succesoplevelse og selvtillid, når de trin for trin får taget de nye værktøjer i brug.

Vejledningsvideoer

Nogle lærere har også brug for helt grundlæggende viden om de digitale færdigheder og digitale kompetencer. Det blev tydeligt, da Ane Kathrine Petersen sammen med Annga Lynge, der bl.a. er master i IKT og læring, holdt iPad-kurser for alle lærere på de to skoler og lærerne i bygderne i Qeqqata Kommunia i

muniani 2015-imi atuarfinni marlunni ilinniartisisunut tamanut nunaqarfinnilu ilinniartitsisunut iPadinik pikkorissaammata. Pikkorissarneq, 16 tiiminik sivilissuseqartoq, pisussanik sivikitsumik nassuiaanermik aallartippoq, ilinniartisisullu atuartitsinermi atortussat qanoq ikkussuunneqartarnersut ilinnartinneqarput. iPad-ilerlutik imassanik ikkussuipput.

Kujataata Kommuneata Qeqqata Kommuneatalu 2013-imi iPad-it atuarfinni atuutsilermatigit, ilinniartitsisut pikkorissaraluarput. Programmit assigiingitsut sumut atorneqassanersut takutinneqarput. Suleqatigiikkuutaarlunili programmit ataasiakkaat pullavigiluartariaqarput, atortullu assigiinngitsut tassaniittut ilinniarlugit. Qanoq ililluni allatat ikkuttarpaat? Qanoq ililluni assit nipillu ikkuttarpaat? Kiisalu qanoq ililluni iPad-imut videomik ikkussisarpat.

Ane Kathrine Petersen-i, immikkut sammisaqarnermi nalaani nittartakkamik ineriartortitsisimavoq, ilinniartitsisut atuarfinni iPad-inik atuinerminni tapertarisinwnaasaannik. Uani nassaarsinnaavat:

<http://ipaderta.wixsite.com/ipaderta>.

Ane Kathrinep neriutitigaa, iPad-it imassaannut ineriartortitsinissamut aningaasaliisoqarumaartoq, kajumissuseqarnera ilisimasaqarneralu aallaavigalugit suliniutit arlallit aallartinnissasut qularnaateqanngilaq.

2015. Kurset, der varede 16 timer, startede med en kort introduktion, og lærte lærerne, hvordan man lægger undervisningsmateriale op. De sad simpelthen med en iPad og lagde indhold ind.

Da Kommune Kujalleq og Qeqqata Kommunia i 2013 indførte iPads i skolerne, kom lærerne ellers også på kursus. Der fik de gennemgået, hvad de forskellige programmer bruges til. Men der er en gruppe lærere, der har brug for selv at kunne fordybe sig i et enkelt program, og lære de forskellige funktioner at kende. Hvordan ind sætter man tekster? Hvordan lægger man billeder og lyd ind? Og hvordan lægger man en video ind på iPad-en.

Ane Kathrine Petersen har i forbindelse med sit speciale udviklet en hjemmeside, der skal støtte lærerne i brugen af iPads i skolerne. Den kan du finde her: **<http://ipaderta.wixsite.com/ipaderta>**.

Det er Ane Kathrines håb, at der afsættes ressourcer til at udvikle indhold til iPads, og med hendes energi og viden skal det nok lykkes at få gang i flere projekter.

■ Ivalo Egedemit

■ Af Ivalo Egede

iPads og anden ny teknologi er kommet for at blive, så det er om at få lært at bruge den.

Naatsut

Ilisimasanik avitseqatigiittarneq, it-mullu suloriusissaq

Ilinniartitaanermut aqutsisoqarfik digitalimillu sullissinermik aqutsisoqarfik suleqatiffimmik pilersitsisimapput, meeqqat atuarfiannut ukiuni marlunni it-mut suloriusissamik siunner-suusior-tussamik. Pitsaanerusumik ataqatigiissaarineq, pingaarnersi-uineq, pitsaassutsimillu qulakkeerineq maannakkut ingerlasunik, siunissamilu digitalimik suliniutinik, qulakkeertussaa-vaat. Suliaq kommunit Ilinniartitsisut qanimut suleqatigiillu-tik ingerlatissavaat.

Youtube-mi video

Takorusukkukku qanoq isillutit iPad atorlugu atuartitsisinnaa-nersutit, taava takuuk 'How to use iPads in the classroom' YouTube-mi. Tassani tuluttut ilinniartitsisoq oqaluttuarpoq suliniummik 4. klassimi atuartunut arfineq pingasunut ingerlassimasaminik. Atuartut paasissutissamik ujarlerner-mik, imaanik pingaarnersi-uinermik, manuskriptimik allannermik, kiisalu digitalimik saqqummiussassaliornermik ilinniartut.

iPad-it atornissaannut pikkorissarneq

Ilinniartitsisut Nuummi Atuarfik Ukaliusameersut februar qaammat ingerlakkasuakkamik iPad-it atuartitsinermi qanoq ator-neqarsinnaanersut pikkorissarfigaat. Atuarfiup pisortaa Karno Lynge oqaluttuarpoq Ukaliusami naatsumik iPad-it atornissaannut pikkorissarsimallutik, tassani takutinneqarluni ilinniartitsisut qanoq piviusumik iPad atorsinnaaneraat. Pikkoris-sareerner-mi iPad-it atuarfimmil atulerniarpaat.

Kort nyt

Vidensdeling og it strategi

Uddannelsesstyrelsen og Digitaliseringsstyrelsen har nedsat en arbejdsgruppe, der skal udarbejde et forslag til en ny to-årig it-strategi for folkeskolen. De vil sikre bedre koordinering, prioritering og kvalitetssikring af igangværende og fremtidige digitaliseringsinitiativer. Arbejdet sker i tæt samarbejde med kommunerne og Ilinniartitsisut.

Video på Youtube

Hvis du vil se, hvordan man kan undervise med en iPad, så se 'How to use iPads in the classroom' på YouTube. Her fortæller en engelsk lærer om et projekt, som han har kørt med otte elever på 4. klassetrin. Eleverne lærte at lave research, at prioritere indholdet, at skrive et manuskript og at lave en digital præsentation.

Kursus i iPads

Lærerne på Atuarfik Ukaliusaq i Nuuk var i februar måned på et meget inspirerende kursus i hvordan man kan bruge iPads i undervisningen. Skoleinspektør Karno Lynge fortæller, at de på Ukaliusaq netop har haft et kort iPad-kursus med Rune Bundgaard fra firmaet Kompas Han viste lærerne, hvordan de helt konkret bruger en iPad. Efter kurset vil de tage iPads i brug på skolen.

Atuarfik Ukaliusami iPad-it
atornissaannik pikkorissartut

Ip-ad-kursister på Ukaliusaq-skolen

Paasisutissat tamanuunngitsut

**Følsomme
oplysninger**

Inunnut paasissutissat pillugit inatsit nutaaq sunaava, qanorlu isumaqarpa ilinniartitsisunut tunngasunik paasissutissanik ingerlatitseqqinnermut?

Inunnut paasissutissat pillugit inatsit 1. december 2016 nunatsinni atuutilerpoq. Inatsisip inatsit pisoqalisut 1978-imeersut, allattorsimaffiit namminersortut pisortallu suliffeqarfiiniittunut tunngasut, taarserpai. Uani malittarisassat ilai uteqqilaassavagut, ilinniartitsisunut tunngasut paasissutissat atuarfimmiit allanut ingerlateqqinneqarnerinut atuuttut, paasissutissat inatsimmiittut.

Hvad går den nye persondatalov ud på, og hvad betyder den for videregivelse af oplysninger om lærernes forhold?

Persondataloven blev sat i kraft for Grønland den 1. december 2016. Loven afløser de noget forældede love fra 1978 om henholdsvis private og offentlige registre. Vi genopfrisker her nogle af de regler, der gælder for videregivelse af oplysninger om læreren fra skole til andre, oplysninger er omfattet af loven.

Paasissutissat tamanoortut tamanuunngitsullu

Inunnut paasissutissat pillugit inatsit atuuppoq inunnut paasissutissanik suliaqarnermi, tamakkiisumik imaluunniit ilaatigut elektroniskiusumik paasissutissanik suliaqarnermi, kiisalu inunnut paasissutissanik elektroniskiunngitsumik suliaqarnermi, allattorsimaffinneereersunik imaluunniit allattorsimaffimmiittussanik. Tassa imaappoq paasissutissat tamarmik ilinniartitsisup atorfininnerani nalunaarsorneqartut, inunnut paasissutissat pillugit inatsisip ataaniipput. Taamaammat paasissutissat atuarfimmi sulisut allaffeqarfianniittut inatsisip ataaniipput, paasissutissalli tamanoortut nalunaarsorneqarneri kiisalu inuup normuinut paasissutissat inatsimmik unioqqutitsisuunngillat, apeqqutaalluni sulisitsisup paasissutissat qanoq annertutigisumik atorniarnera.

Ikke-følsomme og følsomme oplysninger

Persondataloven gælder blandt andet for behandling af personoplysninger, som helt eller delvis foretages ved hjælp af elektronisk databehandling, og for ikke-elektronisk behandling af personoplysninger, der er eller vil blive indeholdt i et register. Det vil sige, at alle oplysninger, der registreres om en lærer i forbindelse med lærerens ansættelse, kan være omfattet af persondataloven. Oplysninger i personaleadministrationen på en skole er derfor omfattet af loven, men registreringen af ikke-følsomme oplysninger samt personnummeroplysninger vil ikke være i strid med loven, i det omfang arbejdsgever skal bruge oplysningerne.

Inunnut paasissutissat pillugit inatsimmi aaliangersakkat tapertalerneqarput sullissinnermut inatsimmi §28-imi assaat atorlugit toqqaannartumik paasissutissanik inunnut tunngalluinnartunik ingerlatitseqqinneq sullissivimmu allamut pillugu. Inunnut paasissutissat sullissiviup it-systemianeersut ingerlateqqinneqarpata, paasissutissaq inunnut paasissutissat pillugit inatsisip iluaniissaq, assaat atorlugit toqqaannartumik imaluunniit elektroniskimik ingerlateqqinneqaraluarpataluunniit.

Paasissutissat naliginnaasut taamaammallu tamanooortuusut kinaassutsimut paasissutissaasinnaapput soorlu ilinniartitsisup aqqa, najugaa oqarasuaataatalu normua, inunngorfia, ilaqtat qanigisat, ilinniakkamut paasissutissat, oqaaseqaatit, siusinnerusukkut suliffigisimasat, maannakkut atorfik, suliaasat, suliffiup sivilissusaa, allallu suliaqarnermut tunngasut, akissarsiaqarnermut paasissutissat, akileraarutit, napparsimanermi sulinngitsoornerit kiisalu piffissat napparsimaaffiit, sulinngitsoornermut paasissutissat allat, soraarnerussutisiaqarnermut paasissutissat, isertitanit akileraarutitut paasissutissat kiisalu kontonormumut akissarsiat nakkarfissaannut paasissutissat. Inuttut paasissutissanut naliginnaasunut suliaqarnissamut malittarisassat inatsisip § 6-ani nassaarineqarsinnaapput.

Inatsimmi §§ 7 aamma 8-mi **paasissutissat tamanuunngitsut** pineqarput. Paasissutissat tassaniittut tassaapput ilaatigut peqqissutsimut paasissutissat, aanngajaarniutitik atornerluineq, imigassaq il.il., kattuffimmut ilaasortaanermut paasissutissat, pillagaassutaasinnaasunillu imaqtartunik paasissutissat. Allat inummumut tunngasut paasissutissat assingusut tassaasinnaapput ilinniartitsisup suliffimminiit qimagutsitaanera atorfimmini anertuumik sumiginnaaneq pissutigalugu. Paasissutissat tamanuunngitsut aamma tassaapput ammip qalipaataanut kiisalu inuianut sorlernut tunuliaqutaqarnermut tunngasut, politikkimut, upperisaqarnermut, filosofiskimik isummernerit, kinguaassiutitut tunngasut, inooqataanermullu ilungersunartumik ajornartorsiuteqarneq. Paasissutissat tamanuunngitsut nalunaarsorneqarnerini pisariaqarpoq ilinniartitsoq pinngitsoornagu akuersaartinneqarnissaa, taamaallaat pinnagit aaliangersakkani taakunani marlunni taakkartorneqartut. Soorlu assersuutigalugu paasissutissat kattuffimmut sorlermut ilaasortaanermut tunngasut pisinnaapput, suliarineqarnerani paasissutissanik akissusaasup (atuarfiup) inatsisitigut pisussaaffini eqquutsinniarlugit pisariaqartivippagit.

Paasissutissanik ingerlatitseqqinneq

Atuarfik ilinniartitsisup atorfeqarfia tassaavoq paasissutissanik akissusaaffimmik tigummisoq (imaluunniit atuarfiup qulaaniittoq qaffasinnerusumik paasissutissanik akissusaaffilik sullissivik), taamaammatt atuarfiup akissusaaffigivaa qulakkiissallugu, paasissutissat ilinniartitsisumut tunngasut inatsit unioqqutillugu ingerlateqqinneqannginnissaat.

Persondatalovens bestemmelser suppleres af sagsbehandlingslovens § 28 om manuel videregivelse af oplysninger om rent personlige forhold til en anden forvaltningsmyndighed. Hvis videregivelsen af personoplysninger sker fra en myndigheds it-system, vil oplysningen imidlertid være omfattet af persondataloven, uanset om oplysningerne sendes manuelt eller elektronisk.

De **almindelige oplysninger**, og derfor ikke-følsomme, kan være identifikationsoplysninger om lærerens navn, adresse og telefonnummer, fødselsdato, nær familie, oplysninger om uddannelse, udtalelser, tidligere beskæftigelse, nuværende stilling, arbejdsopgaver, arbejdstider og andre tjenstlige forhold, oplysninger om løn, skat, sygefravær og sygdomsperioder, oplysninger om andet fravær fra arbejdet, oplysninger om pensionsforhold, kildeskatteoplysninger og oplysninger om kontonummer, hvortil løn skal anvises. Reglerne om behandling af almindelige personoplysninger findes i lovens § 6.

Lovens §§ 7 og 8 omfatter **følsomme oplysninger**. Disse kan blandt andet omfatte oplysninger om helbredsmaessige forhold, misbrug af narkotika, alkohol m.v., oplysninger om medlemskab af en fagforening, oplysninger om strafbare forhold. Andre tilsvarende rent private forhold kan være oplysninger om at en lærer er bortvist fra jobbet på grund af en grov tilsidesættelse af ansættelsesforholdet. Følsomme oplysninger er også oplysninger om racemæssig eller etnisk baggrund, politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning, seksuelle forhold og væsentlige sociale problemer. Registreringen af følsomme oplysninger kræver som udgangspunkt lærerens udtrykkelige samtykke med undtagelse af de situationer, der er opremsat i de to bestemmelser. Eksempelvis kan behandling af oplysninger om fagforeningsmaessige tilhørsforhold ske, hvis behandlingen er nødvendig for overholdelsen af den dataansvarliges (skolens) arbejdsretlige forpligtelser.

Videregivelse af oplysningerne

Skolen, hvor læreren er ansat vil være den dataansvarlige (eller skolens overordnede dataansvarlige myndighed), og det er derfor skolens ansvar at sikre sig, at oplysninger om læreren ikke videregives i strid med loven.

Atuarfiup paasissutissaq nalunaarsussallugu pisussaaffeqaralaruniluunniit, atuarfiup aamma nalilissavaa paasissutissaq ingerlateqqinneqarsinnaanersoq.

Paasissutissat nalinnaasut, tamanoortullu tamatigut ingerlateqqinneqarsinnaasarpuk akuerineqarsimagaanni. Allannili pisuni paasissutissat aamma ingerlateqqinneqarsinnaapput. Taamaammat suliffimmut paasissutissat tunngasut, assersuutigalugu ilinniartitsup aqqa, suliaasai, ukioq atorfininnersa, toqqaannartumik suliffimmini telefoniata normua suliffimminiluunniit mailia aallaavittut akuersaarneqanngitsumik tamanut saqqummiunneqarsinnaapput, pissusissamisoortumik suliffik pillugu paasissutissanut ilaammata.

Paasissutissat sulinerup sivilissusaanut tunngasut, skemanut ilaatigullu sulinngitsoornernut tunngasut aamma tamanut saqqummiunneqarsinnaapput, taakkua paasissutissat aallaavigalugu nipangiussimasussaangimmata, allagaatinillu

Selvom skolen har været berettiget til at registrere oplysningen, så skal skolen også vurdere om oplysningen må videregives.

I forhold til de almindelige, og ikke-følsomme, oplysninger, så kan disse altid videregives, hvis der er givet samtykke. Men også i andre situationer kan oplysninger videregives. Således må arbejdsrelaterede oplysninger som eksempelvis lærerens navn, arbejdsområder, ansættelses-år, direkte arbejdstelefon-nummer eller arbejdsmail som det klare udgangspunkt offentliggøres uden samtykke, da det er en naturlig del af arbejdspladsinformationen.

Oplysninger om arbejdstider, skemaplan og eventuelt fravær kan også godt offentliggøres, fordi disse oplysninger som regel ikke er fortrolige og vil kunne fås ved en aktindsigt anmodning.

takunnikkumanermik qinnuteqarnikkut pissarsiarineqarsinnaallutik.

Illuatungaatigulli atuarfiup ilinniartitsisup napparsimani-pissutigalugu sulinngitsoorneri tamanut saqqummiunnissai mianersuutigeqqissaartariaqarpai, napparsimanerilluunniit sumik peqquteqarnersut nalunaarsorsimangikkaluarpata. Paasissutissanik nakkutilliisut siusinnerusukkut nalunaarutigini-kuuat, nalilersoqqissaarneqarsinnaasoq, napparsimanermut paasissutissaq aamma "peqqissusermut tunngasut"-tut isigineqarsinnaanersoq, taamaalillunilu paasissutissaalluni tamanu-unngitsoq imaluunniit taamaallaat paasissutissaanersoq tama-noortoq. Nalilernerqassagaluarpat paasissutissaq tamanoortuusoq, taava ingerlateqqinneqarnerata pisariaqassusaa ingerlatitseqqifiup soqutiginninnera, atuarfik imaluunniit allarluinnaq, pisariaqavissaaq, ilinniartitsisumullu akornutaasussaanani. Takorlooruminaappoq ilinniartitsumut akornutaasinnaasumik ingerlatitseqqittoqarsinnaanera, atuarfummi tunngavilersortussaamagu tunngavilersukkamik pisariaqavissumullu ilinniartitsisup napparsimaneranut paasissutissaq ingerlateqqinneqartariaqarnera, allallu aqqutigalugit paasissutissiinneq pisinnaasimangitsoq.

Atuarfiit mianersortariaqarput tamanut ammasumik paasissutissanik inummut tunngasunik saqqummiussinissaminnik, assersuutigalugu nittartakkanut. Atorfillip assersinnaavaa, najugaanut adressi, e-mailadressi, imaluunniit privatimik telefonip normua. Tamanut saqqummiussineq taama ittoq pinngitsoorani ilinniartitsisup akuersaarneranik pisariaqarpoq. Atuarfiulli ataatsimoortumik intranet-iani assit aallaavigalugu akuerieqarsinnaapput, ilummut paasissutissiinermik siunertaqarmata.

Taamaammat pingaaruteqarpoq atuarfiup ataavartumik nalilersuisarnissaa tamanut paasissutissanik paasissutissiinini tamanoortuunersoq imaluunniit tamanuunnginnersoq, kingulli-ullugit taaneqartut ingerlateqqinneqarnissaat immikkut ittumik pissuteqartariaqarmata, akuersissutitaqanngikkaangata.

Maalaaruteqarnissamut pisinnaatitaaffik

Inunnut paasissutissat pillugit inatsit § 35 malillu ilinniartitsisoq qaqugukkulluunniit atuarfimmu maalaaruteqarsinnaavoq, paasissutissat ilinniartitsisoq pillugit nalunaarsorneqarnerinut imaluunniit ingerlateqqinneqarnerinut. Tassa imaappoq, ilinniartitsisoq sukkulluunniit atuarfimmu maalaarsinnaatitaavoq, suliffik imminut pilluni tamanut paasissutissiipput atuarfiup nittartagaatigut imaluunniit allakkut. Tunngavilersuutit pingaaruteqarpata, ilinniartitsisoq pillugu paasissutissat piissaput – inatsit malillugit paasissutissat suliaagaluarpataluunniit. Atuarfiup tamatigut maalaarut piviusorpalaartumik nalilersortassavaa. Maalaarut akuerineqanngippat ilinniartitsisoq Datatilsynemut maalaarsinnaavoq.

■ Thomas Trierimit

Derimod skal skolen være yderst varsom med at offentliggøre oplysninger om lærerens fravær på grund af sygdom, også selv om sygdommen ikke er specificeret. Datatilsynet har tidligere udtalt, at det må komme an på en konkret vurdering om, hvorvidt oplysningen om sygdom også kan betragtes at være omfattet af begrebet "helbredsmæssige forhold" og dermed en følsom oplysning eller alene en ikke-følsom oplysning. Skulle man komme frem til, at oplysningen var en ikke-følsom oplysning, så skal videregivelse stadig være nødvendig for, at skolen eller den tredjemand, til hvem oplysningerne videregives, kan forfølge en berettiget interesse, og hensynet til læreren ikke overstiger denne interesse. Det er svært at forestille sig, at man kan tilsidesætte lærerens interesse, navnlig også fordi det er skolen, der må godtgøre, at det var sagligt og nødvendigt at videregive oplysningen om lærerens sygdom, og at man ikke kunne have opnået formålet med orienteringen på anden vis.

Skolerne skal også være varsomme med at offentliggøre oplysninger af mere privat karakter på eksempelvis hjemmeside. Det kan være et billede af den ansatte, en privat adresse, e-postadresse eller et privat telefonnummer. Sådan offentliggørelse kræver lærerens udtrykkelige samtykke. Billeder på skolernes fælles intranet er derimod som det klare udgangspunkt tilladeligt, fordi det tjener et internt oplysningsformål.

Det er derfor vigtigt at skolen løbende vurderer om offentliggjorte oplysninger er ikke-følsomme eller følsomme, idet videregivelse af sidstnævnte kræver helt særlige grunde, når der ikke foreligger et samtykke.

Retten til at gøre indsigelse

Ifølge persondatalovens § 35 kan en lærer til enhver tid over for skolen gøre indsigelse mod, at oplysninger om læreren registreres eller videregives. Det vil sige, at læreren har mulighed for at gøre indsigelse mod, at arbejdspladsen offentliggør oplysninger om denne på skolens hjemmeside eller i anden sammenhæng. Hvis vægtige grunde taler herfor, skal oplysninger om læreren slettes – også selvom der er tale om en i øvrigt lovlig behandling af oplysninger. Skolen skal altid foretage en konkret vurdering af indsigelsen. Hvis indsigelsen ikke efterkommes, kan læreren klage til Datatilsynet.

■ Af Thomas Trier

Sinniisoqarfiup ataatsimiinnissanut 2017 ataatsimiigiaqqusissut

Indkaldelse til repræsentantskabsmøde 2017

ILINNIARTITSISUT MEEQQAT ATUARFIANEERSUT KATTUFFIAT
SINNIISOQARFIATA 2017-IMI ILEQQUUSUMIK ATAATSIMIINNERA INGERLANNEQASSAAQ /
HOLDER ORDINÆRT REPRÆSENTANTSKABSMØDE 2017

HOTEL ARCTIC, ILULISSAT
12.-14. NOVEMBER 2017

Oqaluuserisassat ileqqoreqqusat malillugit:

1. Aqutsisussamik qinersineq
2. Siulittaasup nalunaarutaa
3. Naatsorsuutit
4. Siunnersuutit tunniunneqartut
5. Aningaasanik missingersuutit aamma qaammatisiutit ukiut marluk tulluuttut
ilaasortat akiliutissaata aalajangersarnera
6. Danmarks Lærerforeningip kongresianut aallartitassamik ataatsimik qinersineq
7. Oqaatigineqarsinnaasut allat.

Siunnersuutit, oqaluuserisassanut ilannguteqqullugit kissaatigineqartut,
siulersuisoqarfimmut tunniunneqareersimassapput kingusinnerpaamik **17. September 2017.**

Dagsorden ifølge vedtægter:

1. Valg af dirigent
2. Formandens beretning
3. Regnskab
4. Indkomne forslag
5. Budget og fastsættelse af kontingent for følgende 2 kalenderår.
6. Valg af 1 kongresdelegeret til Danmarks Lærerforenings kongres
7. Eventuelt.

Forslag der ønskes optaget på dagsordenen skal være bestyrelsen i hænde
senest 17. September 2017.

*Ikinngutinnarsumik / Med venlig hilsen
Siulersuisut / Bestyrelsen*

Kiffaannngissuseqarnermut pisinnaatitaaffiit

Frihedsrettigheder

Inatsit tunngaviusoq arlalinnik kiffaanngissuseqarnermut pininnaatitaaffinnik imaqarpoq, suliffimmi pisortanit ilaanneeriarluni unammillerneqarsinnaasartunik. Ilaannikkut piffinni aaliangersimasuni pisortat kissaatigisinnaasarpaat pisortani atorfeqartup oqaaseqarsinnaatitaanerata killilersornissaa. Allatigut pisortat – kattuffiup peqataatinnissaanik pinaveersaarnissaq aallaavigalugu – kissaatigisinnaasarpaat atorfillip aatsaat kattuffini attavigissagaa, pisortat ajornartorsiummik ilisimatinneqareeraangata. Uuma allaaserisap, kiffaanngissuseqarnermut pininnaatitaaffiit aallaavigalugit, eqqartussavai periarfissat assigiinngitsut ilaasortat siunnersortissarsiornissaminut ikiorserneqarnissaminnullu IMAK-imit pininnaatitaaffeqarneri suliffimmi aaqqiagiinngittoqartillugu assingusumilluunniit.

Suut pininnaatitaaffiit

Inatsit tunngaviusoq kapitali VIII-mi ilaatigut imaqarpoq kiffaanngissuseqarnermut pininnaatitaaffinnik ilisimaneqartunik. Kiffaanngissuseqarnermut inatsisit aamma nunat assigiinngitsut akornanni inuttut pininnaatitaaffiit isumaqatigiisutini, aamma Kalaallit Nunaani atuuttuni, siumorneqarsinnaapput. Kiffaanngissuseqarnermut pininnaatitaaffiit ilaatigut oqaaseqarsinnaanermut pininnaatitaaffik ilagivaat § 77-imiittoq kiisalu katersuunnissamut pininnaatitaaffik § 78-imiittoq. Aaliangersakkat tapertalerneqarput oqaatigineqareersutut assersuutigalugu europami inuttut pininnaatitaaffiit pillugit isumaqatigiisummi artikel 10-mi oqaaseqarsinnaatitaaneq pillugu, taassumalu ataani paasissutissanik pinissamut aggu-aassinissamullu pininnaatitaaffik, kiisalu artikel 11 katersuussinnaatitaanermut pininnaatitaaffik, taassumalu ataani kattuffinnut ilanngunnissamut pininnaatitaaneq. Taakkua pininnaatitaaffiit ilisarnaatigaat, pininnaatitaaffiit atorneqarnissaat ikittoralaaginnarni killilersorneqarsinnaammata.

Suliffimmut atatillugu pininnaatitaaffiit qanoq isumaqarpat

Peqatigiffeqarnissamut pininnaatitaaffik kiisalu kattuffimmut ilanngunnissamut pininnaatitaaffik tassaaginnanngillat kattuffimmut ilaasortasinnaatitaaneq. Pininnaatitaanerup ilagivaattaq kattuffiup sulisitsisumut sinniisuusinnaatitaanera. Ilaasortaq kattuffimminut toqqaannartumik, ilaasortap suliaminut atorfinitsitaanerminnullu pissutsit pillugit, saaffiginnissinnaanngippat, taava kattuffiup ilaasortani sinnerlugit soor-

Grundloven indeholder en række såkaldte frihedsrettigheder, som fra tid til anden udfordres af ledelsen på arbejdspladsen. I nogle situationer kan ledelsen have et ønske om at begrænse den offentligt ansatte ytringsfrihed. Andre gange kan ledelsen – under henvisning til at undgå inddragelse af fagforeningen – ønske at den ansatte først kontakter sin fagforening, når ledelsen er blevet orienteret om en problemstilling. Denne artikel vil, med udgangspunkt i frihedsrettighederne, beskrive forskellige aspekter af medlemmernes ret til søge rådgivning og hjælp fra IMAK i tilfælde af uoverensstemmelser eller lignende på arbejdspladsen.

Hvilke rettigheder

Grundloven indeholder i sit kapitel VIII blandt andet det, man kender som frihedsrettighederne. Frihedsrettighederne finder man også som en del af de internationale menneskerettighedskonventioner, som gælder i Grønland. Frihedsrettigheder omfatter blandt andet ytringsfriheden i § 77 og foreningsfriheden i § 78. Bestemmelserne suppleres som nævnt af eksempelvis den europæiske menneskerettighedskonventions artikel 10 om ytringsfrihed, herunder retten til at modtage og dele informationer, og artikel 11 om foreningsfriheden, herunder om retten til at tilslutte sig fagforeninger. Disse rettigheder er karakteriseret ved, at man kun i meget få tilfælde kan begrænse brugen af disse rettigheder.

Hvad betyder rettighederne i relation til arbejdspladsen

Foreningsfriheden og retten til at tilslutte sig en fagforening er ikke alene et spørgsmål om at have ret til at være medlem af en fagforening. Retten indbefatter også retten til at lade fagforeningen repræsenterer sig i forhold til sin arbejdsgiver. Hvis et medlem ikke kan henvende sig frit til sin fagforening om forhold, der vedrører medlemmets arbejds- og ansættelsesforhold, vil fagforeningen jo af gode grunde ikke kunne repræsentere sine medlemmer i forhold til skoleledelsen. Dette kan udledes af den europæiske menneskerettighedskonventions artikel 11, hvor den

unami atuarfiup pisortaqarfianut sinniisuuffigisinnaanngilai. Tamanna europami inuttut pisinnaatitaaffiit pillugit isumaqatigiissutip artikel 11-at aallaavigalugu paasineqarsinnaavoq, ataasiakkaat kattuffimmut ilaasortanngornissaminut pisinnaatitaaffeqartut soqutigisatik illersorniarlugit.

Oqaaseqarsinnaanermut pisinnaatitaaffik oqaaseqarsinnaaneq taamaallaat pillugu imaqanngilaq, kisiannili aamma paasissutissanik pisinnaaneq ingerlatitsisinaanerlu pisortanit akuleruffigineqarani. Ilinniartitsisumut meeqqat atuarfianersumut akornutissaqanngilaq, ilinniartitsisup IMAK-i attaviginissaa paasissutissallu nipangiusimasussaannigitsut ingerlateqqillugit. Taamaallaat ilanngunneqanngillat, paasissutissat ilinniartitsisup atorfinitsitaanerminut illersorneqarnissaanut tunngasut. Ilinniartitsisoq aamma paasissutissanik IMAK-imut ingerlatitseqqinnissaminut pisinnaatitaavoq nalakkiinertit inatsisinik unioqqutitsisut pillugit, taamaallaat nipangiusimasussaatitaasut paasissutissat ilanngutinngikkunigit. Ilinniartitsisoq nalorniguni paasissutissaq ingerlateqqinneqarsinnaanersoq, ilinniartitsisup paasissutissaq ingerlateqqinnginnerani kinaassusermut tunngasut piiappaassavai.

Atuarfiup pisortaqarfiata piumasarisinnaavaa, ilinniartitsisup pisortani ilisimatissagai kattuffimmut saaffiginninnginnermini?

Aallaaviumik ilinniartitsisoq pisortaminut taamatullu atuarfiup pisortaqarfianut tatiginninnissaminut pisussaataitaavoq. IMAK-imulli saaffiginninnermi tatiginninnissamut pisussaataitaaneq killilerneqarsinnaavoq ilinniartitsisup kattuffimminut sulinermi atorfeqarnermilu pissutsit pillugit siunnersorneqarnissaminik ilitersorneqarnissaminillu pisinnaatitaaffeqarmat, imaluunniit IMAK-ip ilinniartitsisoq sinnerlugu tamakku suliarisinnaammagit.

Ilinniartitsisup sinniisuminukarnissani qinerpagu, taamaalillunilu sinniisoqarnikkut aqqissuussineq atuarfimmut isorisassanik apuussiniarluni atorpagu, tamanna paasineqasaaq suliffiup iluani maalaarnertut. Tamanna ileqqoq sinniisut isumaqatigiissutaanni Kalaallit Nunaata Naalakkersuisuisa IMAK-illu akornanni aaliangersarneqartumiippoq, taamaalilluni sinniisup atuarfimi ilinniartitsisunit maalaarutit il.il. tigussinnaassagai atuarfiullu pisortaqarfianut saqqummiullugit.

Erseqqissartariaqarporli ilaasortaq suna pissutiginerlugu sinniisuminukarusunngippat, taava ilaasortaq toqqaannartumik IMAK-imut saaffiginnissinnaammatt.

enkelte har ret til at blive medlem af en fagforening for at beskytte sine interesser.

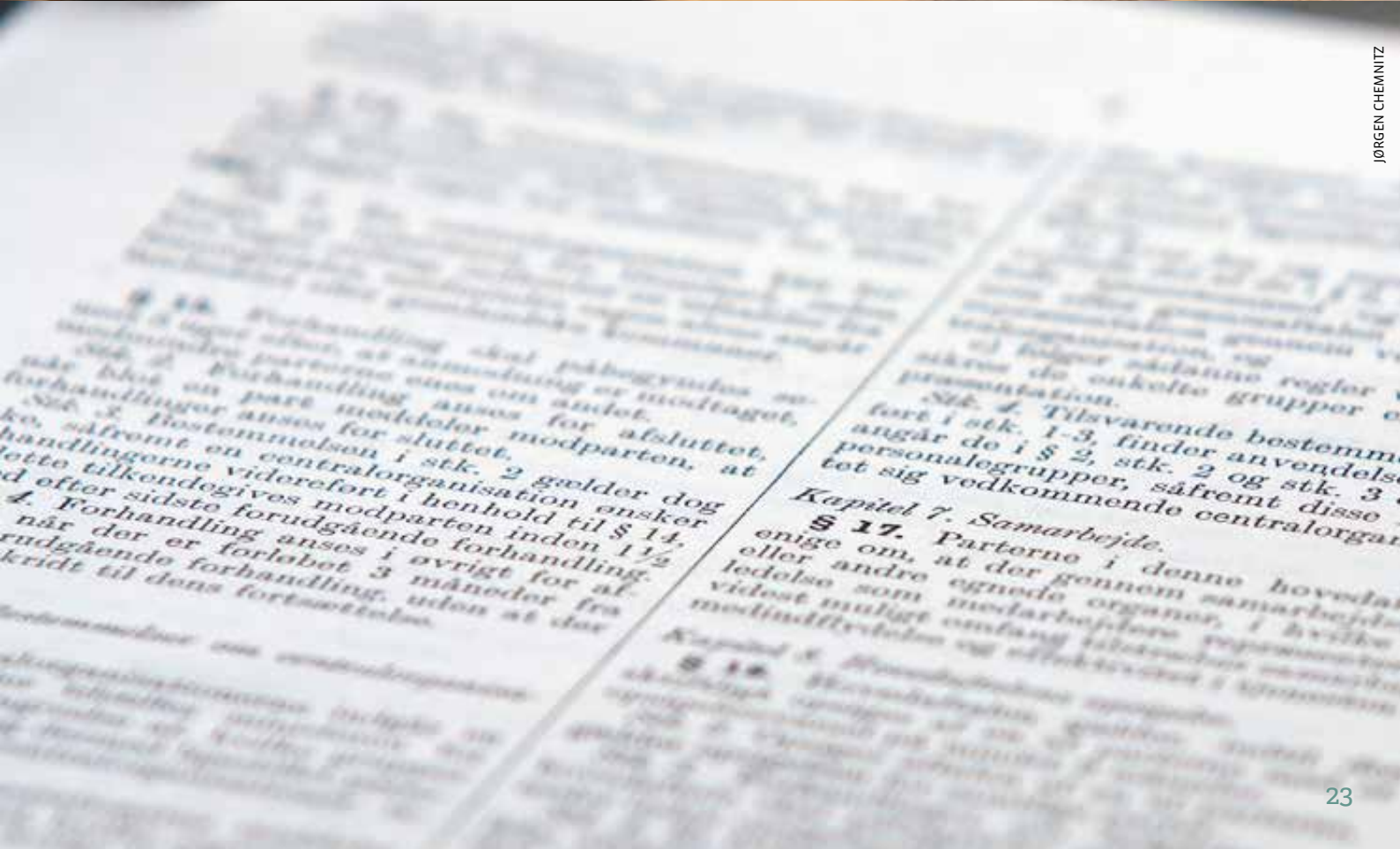
Ytringsfriheden indeholder ikke blot en ret til at udtrykke sig, men også en frihed til at modtage eller meddele oplysninger uden indblanding fra offentlig myndighed. For en lærer ved en folkeskole er der intet til hinder for, at læreren kontrakter IMAK og videregive alle oplysninger, der ikke er tavshedsbelagte. Læreren må dog som udgangspunkt ikke videregive oplysninger, der er omfattet af reglerne om tavshedspligt. Undtagelsen hertil er de tilfælde, hvor videregivelsen af oplysningen er nødvendig for at kunne beskytte læreren i sit ansættelsesforhold. Læreren har også ret til at videregive oplysninger om ulovlige ordrer til IMAK, når der ikke samtidigt sker videregivelse af oplysninger omfattet af tavshedspligten. Hvis læreren er usikker på om oplysningen kan videregives, må læreren anonymisere oplysningerne inden videregivelsen.

Kan skoleledelsen kræve, at læreren skal informere eller orientere ledelsen før henvendelsen til fagforeningen?

Som udgangspunkt har læreren en loyalitetsforpligtelse overfor sin arbejdsgiver og dermed skoleledelsen. Men lige netop i forhold til kontakten med IMAK vil denne loyalitetsforpligtelse være begrænset af lærerens ret til søge råd og vejledning hos sin fagforening om sine arbejds- og ansættelsesforhold for derigennem at varetage sine interesser eller for at få IMAK til at varetage disse på lærerens vegne.

Hvis læreren vælger at gå til sin tillidsmand og anvende tillidsrepræsentantsystemet for at adressere kritiske forhold på skolen, er dette i øvrigt at opfatte som en intern klagemekanisme. Dette princip er også fastsat i tillidsrepræsentantaftalen mellem Grønlands Landsstyre og IMAK, hvorefter tillidsrepræsentanten skal kunne modtage klager mv. fra lærerne på skolen og forelægge dem for skoleledelsen.

Det skal dog understreges, at hvis et medlem af en eller anden grund, ikke ønsker at gå til tillidsrepræsentanten, har medlemmet ret til at gå direkte til IMAK.

Kinguaariit nikinnerat Generationsskifte

*Sullissisoq Karen Hjort upernaap ingerlanerani Danmarks
Lærerforeningimut praktikkeriartortussaavoq*

*Sagsbehandler Karen Hjort skal på praktikophold i
Danmarks Lærerforening i løbet af foråret*

IMAK-imi kinguaariit nikinnissaat
sivisuumik piareersarneqarsimavoq,
sullissisullu Karen Hjortip arriitsumik
eqqissisimasumillu suliaassat
amerlasuut tigujartuaarpai.

Generationsskiftet i IMAK har
været forberedt længe, og
sagsbehandler Karen Hjort
overtager stille og roligt ansvaret
for en lang række opgaver

Kattuffiup peqqissup qulakkeertarpaa, kinguaariit tullis-
saasa tigusinissamik piareersarnissaat, taamaalilluni
IMAK-ip allaffeqarfiani tatigisat suliaannik qeerasaartu-
innaat suliaqartuunnginniassammata.

Lisbeth Frederiksenip, 1953-imeersup, IMAK-ip allaf-
feqarfiani 2003-mili suliaassanut allatsitut sulisimasup,
suliaassat assigiinngitsut Allaffeqarfimmi suleqamminut
tunniussuuppai.

Allaffeqarfimmi sullissisup Karen Hjortip inatsisit pil-
lugit ilinniaqqinneq JUSA Niuernermik Ilinniartarfimmi
ingerlassimavaa. Ilinniarneq sakkortungaatsiarsimavoq,
annertuumik piareersarnissamik piumasalik. Karen ilin-
niaqatinilu ilinniartutik aallartikkamik 18-iusimapput,
arfineq marluinnaalli ilinniagartik naammassisimavaat.

Karen oqaluttuarpoq: – Inatsisit pillugit ilinniaqqin-
neq, nammineerluni ilinniagaasoq pissarsiaqarfigisima-
qaara, aatsaat peqataaffigineqarsinnaasoq ingerlanerata
nalaani pinngitsoorani suliaassat naammassisimagaan-
ni. Ilinniarneq ukiunik marlunnik sivisussuseqarpoq,
Nuummilu ukiut marluk ingerlaneranni katillugit sapaa-
tip akunneri 14-it katersuuppugut. Sullissisut inatsisaat
inatsisillu allat amerlasuut, ingerlanerata nalaani suliaassat
suliarinerini, atorpagut. Suliaq annerpaaq misissugarput
tassaavoq Qaqortumi mittarfiliorneq imminut akilersin-
naanersoq.

2017-ip upernaavani Karen Hjort Danmarks Lærer-
foreningimi sapaatit akunneri pingasut praktikkissaaq.
Paarlaasseqatigiinneq taama ittoq kattuffiit marluk taak-
kua akunnerminni suleqatigiinnissamut isumaqatigiis-
sutaanni periarfissinneqarsimavoq.

En sund organisation sikrer sig, at man forbereder sig
til at den næste generation kan tage over, så det ikke
kun er de gråhårede, der sidder på tillidsposterne i
sekretariatet i IMAK.

Lisbeth Frederiksen, der er fra 1953, har arbej-
det som faglig sekretær i sekretariatet i IMAK si-
den 2003, overleverer løbende en lang række op-
gaver til sine kolleger i Sekretariatet.

Sagsbehandler i sekretariatet Karen Hjort har
derfor gennemgået den juridiske efteruddannel-
se JUSA på Niuernermik Ilinniartarfik. Det er en ri-
meligt hård uddannelse, der kræver rigtigt meget
forberedelse. Da Karen og hendes medstuderende
startede på uddannelsen, var de 18 på holdet, men
de var kun syv, der gennemførte uddannelsen.

Karen fortæller: – Jeg har fået rigtigt meget ud
af den juridiske efteruddannelse, der er et selvstu-
dium, hvor man kun kan fortsætte med at deltage,
hvis man har løst de obligatoriske opgaver under-
vejs. Uddannelsen tog to år, og vi var samlet fysisk
i Nuuk i 14 uger i alt i løbet af de to år. Vi anvend-
te sagsbehandlerloven og lang række andre love,
når vi løste opgaverne undervejs. Det største pro-
jekt vi havde, var at undersøge, om det kan betale
sig at bygge en lufthavn i Qoqortoq.

Her i foråret i 2017 skal Karen Hjort på prak-
tikophold i Danmarks Lærerforening i tre uger.
Den form for udveksling er der nemlig givet mu-
lighed for i samarbejdsaftalen mellem de to orga-
nisationer.

Uani Karen Hjort (tunorliit qeqqanni) takuneqarsinnaavoq ilinniaqatini ilinniartitsisortillu peqatigalugu, ilinniarsimanerminnut allagartartaaramik 1. november 2016.

Her ses Karen Hjort (bagest i midten) sammen med hendes medstuderende og deres lærer, da de fik deres eksamensbevis den 1. november 2016.

Allaaserisamik aaqgissuussamik oqaluuserinninnerit

Strukturerede tekstsamtaler

Nuuk International Friskolemi atuarneq assut pingartipparput. Ullut tamaasa ulloq aallarnertarparput 1. klassimiit 10. klassi ilanngullugu minuttini 20-ini atuarnermik.

På Nuuk Internationale Friskole lægger vi stor vægt på læsning. Hver dag starter vi med 20 minutters læsning i alle klasser fra 1. klasse til og med 10. klasse.

Ukiup aallartinnerani Lis Pøhlerimit pulaarneqarpugut, taanalu Læsning, Innovation og Specialpædagogikimi perorsaaner-mut siunnersortaasumit. Atuarneq aqqissugaasumillu allaaserisanik oqaluuserinninneq pillugu oqalugiarfigaatigut, Nuuk Internationale Friskolemiittugut soqutiginar-teqisatsinnik.

Aaqqissuussamik allaaserisanik oqaluuserinninnerup atuar-tut naqinnernik ilisarinnissinnaanngitsut allatamik suliaqarnis-saannut amerlanerusunik sakkussaqaalersippai, atuartullu nam-mineersinnaanerannut nukittorsaaqataalluni.

Piffissangaatsiaq atorlugu atuartuutitta atuarsinnaaner-at misilittarsimavarput, arlalinnillu naqinnernik ilisarinnissin-naanngitsunik atuffarluttunilluunniit nassaarsimalluta.

Unga gruppinni sisamanik atuartuuteqarpugut naqinner-nik ilisarinnissinnaanngitsunik ataatsimillu atuffarluttumik.

Qaammatit marluk kingulliit ingerlanerini gruppitsinni sa-paatip akunneranut pingasoriarluta naapittarsimavugut, allaa-serisanik aqqissuussamik oqaluuserinninnerup "malittarisas-saa" malittarsimallutigu.

Atuarnerup sukkassusaa, tusarnaakkamik paasinninneq, oqaatsinik ilisarinninneq isummallu imarisaanik paasinninneq pingaartissimavarput.

Ullut tamaasa allaaserisamik nutaamik aallarnertarpagut, sanarfialu tamatigut assigiittarpoq:

1. Atuartut allaaserisap ilamernganik tunineqartarput, paarlakaallutillu atuartarlutik.
2. Misilillugu eqqoriartarpaat aallaaserisap imaa sunaanersoq.
3. Allaaserisap pillugu apersortarput assersuutigalugu kina, suna, sumi.
4. Oqaatsit nutaat nalunartullu nassaarisarpaat.
5. Naggataatigullu allaaserisap imaa oqaluttuarisarlugu.

Aallaqqaataani inersimasunit aqunneqartartorjuussuupput, arriitsumillu atuartut atuarneq tigujartuaartarpaat. Naggataam-tigut atuartut namminneerluinnarlutik allaaserisat suliarisarpaat.

Suliniutip naammassinerani ilinniartitsisut atuartullu nali-liipput. Naliginnaasumik atuartut suliniut naammagisimaara paat. Atuartut sisamat isumaqarput atuarnerup tungaatigut im-minnut tatiginerulersimallutik. Atuartut pingasut isumaqarput oqaatsit nalunartut paasisinnaanerulersimallugit atuarnermillu sukkassusaat pitsanngoriartissimallugu.

Atuar-toq ataaseq isumaqanngilaq unammilligassamat pia-reersimalluni, allallu erseqqissarluarpaa nuannerlunilu toqqis-simanarsimaneranik gruppimi mikisunnguami sulilluni. Atuar-tut tamarmik isumaqarput, allaaserisanik atuarnissaminnut sakkussarsilluarsimallutik.

I starten af året havde vi besøg af Lis Pøhler, som er pædagogisk konsulent hos Læsning, Innovation og Specialpædagogik. Hun holdt et oplæg om læsning og strukturerede tekstsamtaler, som vi på Nuuk In-ternationale Friskole syntes lød meget spændende.

Strukturerede tekstsamtaler giver elever med dysleksi flere redskaber til at arbejde med en tekst, og det er med til at gøre eleverne mere selvstændi-ge.

Vi har igennem længere tid testet vores elevers læseevne og fundet frem til flere med dysleksi eller læsesvaghed.

I min gruppe har vi fire elever med dysleksi og en læsesvag elev.

Vi har igennem de sidste 2 måneder mødtes i vores gruppe tre gange om ugen, hvor vi har fulgt 'opskriften' på strukturerede tekstsamtaler.

Der er lagt vægt på læsehastighed, lytteforståelse, ordidentifikation og begrebsforståelse.

Vi starter hver dag med en ny tekst, og struktu-ren er hver gang den samme:

1. Eleverne får udleveret en lille del af teksten, og de skiftes til at læse op.
2. De prøver at forudsige hvad teksten handler om.
3. De stiller spørgsmål til teksten fx. hvem, hvad, hvor.
4. Finder nye og svære ord.
5. Afslutter med at opsummere teksten.

I starten er det meget voksenstyret, men lidt efter lidt får eleverne lov til at overtage undervisningen. Til sidst kan eleverne helt selvstændigt klare teksterne.

Efter projektet var afsluttet, evaluerede lærerne og eleverne. Generelt var eleverne positive overfor projektet. Fire elever mente, at de havde fået bedre selvtilid mht. læsning. Tre elever syntes, de var blevet bedre til at 'knække' svære ord og deres læ-sehastighed var forbedret.

En af eleverne syntes ikke han var klar til udfor-dringen, og en anden lagde stor vægt på, hvor hyg-geligt og trygt det havde været at arbejde i en lille gruppe. Alle eleverne syntes, at de havde fået nogle gode redskaber til at læse tekster.

Det vi efterfølgende ser i klassen er, at de fem elever deltager mere aktivt i den daglige undervisning. De

Kinguneratigut klassimi takuarput, atuartut taakkua tallimat ulluinnarni atuartitsinermut peqataanerulersimasut. Isumaqarput suliaasanut peqataanerulersimallutik klassilu saallugu saqqummiisinaalersimallutik. Ullumi ulloq atuartuutima ilaannut ajugaasimaarfiuvoq. Atuagaq 63-inik qupernilik atuarsimavaa kingornatigullu atuakkamut perngarluni nalunaarusiorsimalluni. Atuartut atuffarissinissaannut ikiuilluni takullugulu sikkerlutillu siuariartortut tunissutaavoq. Atuartut takugaangatsigit imminnut tatiginngingaaramik sajuttuinnaanermiit, qullipinnermiit, ajukkukkunnaarlutik qungujulallutik atuaqatimik 20-it saavanni allaaserisamik atuartut – atuartitaannatsinnut pilluarnartuunngilaq, uatsinnulli atuartitsisunut aamma piffissaq pilluarnartuuvoq.

■ Karen Hjortimit, Nuuk Internationale Friskole

synes, de har noget fagligt at byde ind med, og de tør stille sig op foran klassen.

I dag var en sejrsmiddag for en af mine elever. Han havde læst en bog på 63 sider og efterfølgende skrev han sin første boganmeldelse. At få lov til at hjælpe elever på vej til en bedre læsning, og samtidigt se hvordan de blomstrer og udvikler sig, er en gave. Når vi oplever elever flytte sig fra at være rystende usikre, med tårer i øjenkrogen, til at de ranker ryggen og storsmilende stiller sig op foran 20 andre elever, og læser en tekst op – så er det ikke kun et lykkeligt øjeblik for vores elever, men også et lykkeligt øjeblik for os der underviser.

■ Af Karen Hjorth, Nuuk Internationale Friskole

*Karl Frederik Danielsen assut
kiinamigut qerussorsimasoq*

*Karl Frederik Danielsen med
voldsomme forfrysninger i ansigtet*

Toqu ajaperlugu

Tæt på døden

Karl Frederik Danielsen-ip IMAK-imut ukioq ataatsimi siulittaasuusup misigisaq oqaluttuarivaa, nukittorsaataasimasoq inuunermillu isiginneriaasianut sunniuteqarsimasoq

Karl Frederik Danielsen, der nu har været formand for IMAK i et år, fortæller om en oplevelse, der har været med til at styrke ham og præger hans syn på tilværelsen

Karl Frederik Nanortalimmi atuarfimmut pisortanngoq-qammerluni ukioq kingulleq IMAK-imut siulittaasunngorpoq. 2001-imi Ilinniarfissuarmut ilinniartitsisunngorpoq, sulininilu Nuummi Qorsussuarmi aallarnerlugu, siullermik ilinniartitsisutut, taava pisortamut tullersortitut kiisalu atuarfimmi pisortatut. Qorsussuaq, ingerlalluaraluartoq, atuartunit, ilinniartisisunit angajoqqaanillu nuannarineqartoq, matuneqarpoq init nungullarnerat pissutigalugu.

Kommuneqarfik Sermersuup allaffeqarfiani ukioq ataatseq sulereerluni, Karl Frederik Kangaatsiami atuarfimmi pisortanngorpoq. Tassanngaaniit Ilulissani Avannaata Qimussersuanut peqataavog, sungiusarlunilu aappassaanik peqataanissaminut 40 kilometerinik isorartutigisumi. Ullulli arlaanni perluttumi tammartajaarpoq.

Karl Frederik oqaluttuarpoq: – Siku qamutima ataani qituleraalerpoq. Kangerluit marluk paarlaassimavakka,

Karl Frederik var lige blevet skoleinspektør i Nanortalik, da han sidste år blev formand for IMAK. Han blev i 2001 lærer fra Ilinniarfissuaq, og startede sin karriere på Qorsussuaq i Nuuk, først som lærer, så viceskoleinspektør og derefter skoleinspektør. Qorsussuaq, der ellers var meget velkørende og afholdt af elever, lærere og forældre, blev nedlagt på grund af nedslidning af bygningerne.

Efter et år i den kommunale administration i Kommuneqarfik Sermersooq, blev Karl Frederik så skoleinspektør i Kangaatsiaq. Herfra deltog han i slædevæddeløbet Avannaata Qimussersua i Ilulissat, og trænede op for til at deltage i det op mod 40 kilometer lange løb for anden gang. Men en dag for han vild under en snestorm.

Karl Frederik fortæller: – Isen begyndte at gynge og give efter under slæden. Jeg havde taget fejl af to fjorde, og var uforvarende kommet helt ud til iskanten. Jeg

Karl Frederik Danielsen Kangaatsiap atuarfiani ittuugallarmat atuartut atualermata tullersortini Juliane Ludvigsen peqatigalugu.

Karl Frederik Danielsen og viceskoleinspektør Juliane Ludvigsen tog imod de nye elever, da han var skoleinspektør på skolen i Kangaatsiaq.

sikup sinaavanullu pisoorsimallunga. Uteraluarpunga isigisaqarsinnaanangali. Perluttorsuuvoq, anorilu sakkortungaarmat qimmit tingitaangajavittarput. Kiisa qamutit uppisittariaqalerpakka, qimmillu akornannut tuttup amianik allequtserlunga allamillu qipillunga innarlunga. Qujanartumik ulloq taanna 14-iinnarnik issippoq, sivisuumik -30 C⁰-inik ississimagaluartoq.

– Akunnerit pingasut-sisamat sikumeereerlunga ingerlaqqissinnaanngorpunga, snescooterillu aqqutaat atuallakakkit aqqutaata sinnerani malippakka. Sunaaffa kiinnakut sakkortuumik qerutsitersimallunga. Qerussornerimmi ingerlaannaq malugisassaaneq ajorput. Aatamma inuunipiloornermi eqqissisimaniartarnissamik ilinniartinnikuuaanga, tamannalu ulloq taanna iluaqutigivara.

Misigisaq sakkortoqaaq. Sivisuumik ikit maminniarput, Karl Frederik sivisuumik kiinarpaqartariaqarsimavoq aninaraangami. Karl Frederik oqarpoq misigisamit nukittorluni aniguisimalluni, imminut tatiginera nukittorsimavoq, nukik IMAK-imut siulittaasuunermini atortagaa. Pisunik ataasiakkaarinnissaq, eqqissisimanissarluni naak sakkortuumik perluttumiikkaluarluni.

vendte ellers om, men kunne ikke se en meter frem. Snestormen rasede, og vinden var så stærk, at hundene blæste omkuld. Til sidst var jeg nødt til at vælte slæden og lægge mig mellem hundene på et rendyrskind og med et andet over mig. Det frøs heldigvis kun 14 grader den dag, selvom temperaturen havde ligget på -30 C⁰ i en længere periode.

– Efter tre-fire timer på isen kunne jeg fortsætte, og da jeg krydsede snescootersporet, fulgte jeg det resten af vejen. Det viste sig, at jeg havde fået kraftige forfrysninger i hele ansigtet. Forfrysninger mærker man jo ikke med det samme. Min farfar har lært mig at man skal tage det roligt i livsfarlige situationer, og det kom mig til gode den dag.

Det var en barsk omgang. Det tog lang tid at hele sårene, og Karl Frederik måtte i lang tid bære en maske, når han skulle udenfor. Karl Frederik siger, at han kom styrket ud af denne oplevelse, og blev bestyrket i sin selvtillid, en styrke, som han bruger i sit arbejde som formand for IMAK. At tage tingene som de kommer, og at beholde fatningen selv i en voldsom snestorm.

Ileqqut pitsaasut arfineq -marluk

De 7 gode vaner

Atuarfik Kilaaseeqqami nukarlerni
anguniagaqatigiippugut

Vores fælles indsats
på Atuarfik Kilaaseeraq

Ukioq 2014-mi 'Ileqqut pitsaasut arfineq-marluk' pillugit Atuarfik Kilaaseeqqami pikkorissarneq siulleq pivoq, qallunaat nunaanninngaaneersoq Lene Månson pikkorissartitsisorlutigu. 'Ileqqut pitsaasut arfineq-marluk' imatut tulleriinneqarput:

1. Aqqut tigujuk
2. Anguniagaqarit – pilersaarusiortuarit
3. Pingaarneq siulliuguk
4. Ajugaanissamik eqqarsaateqarneq (kikkut tamarmik ajugaasinnaapput)
5. Paasiniaaqqaarit, tuliullugu nammineq paasineqarnissat
6. Kivitseqagiinnermik pilersitsigit, ataatsimoorluta pitsaaneruspugut
7. Nutarsaagit.

Taamanikkut pikkorissarnermi inuttut imminut annertuumik qiviarneq ingerlapparput. Tulleriillu arfineq-marluk atuartunut ingerlatissagutsigit imminut inuttut qiviaqqaarnissarput sakkus-satut atorparput.

Pikkorissarnerup kingorna atuarfik anguniagaqalerpoq 'Ilunni aqutsisora' atuartunillu namminersinnaanngorsaanissarput inerisassallutigu. Trinnet tamarmik immikkut anguniagalersortitaavugut, aammalu tunaartassatsinnik pilersitsilluta. Tunaartaq tassa trinnit anguniakkagut aammalu malitassagut.

Klasset tamarmik tunaartanik anguniakkanik suliaqarput, piffissanngoraangallu nutartertarpagut. Klasseni tamani 'ileqqut pitsaasut arfineq-marluk' minnerusumik annerusumilluunniit atuartitsissutigineqartarput. 'Ileqqut pitsaasut arfineq-marluk'

Vi startede med at arbejde med 'De 7 gode vaner' på Atuarfik Kilaaseeraq i 2014, og fik afholdt et kursus med konsulent Lene Månsson fra Danmark. 'De 7 gode vaner' er som følger:

1. Tag roret
2. Sæt mål og planlæg
3. Gør det vigtigste **først**
4. Tænk vind/vind
5. Søg først at forstå, dernæst at blive forstået
6. Skab synergi, vi er bedre sammen
7. Skab nyt

På det første kursus valgte vi at se indad, for hvis vi ville indføre 'De 7 gode vaner' sammen med eleverne, så var vi nødt til først at se ind i os selv.

Efter kurset vedtog skolen en mission med overskriften 'Min indre leder' for at styrke den enkelte elevs selvstændighed. Hvert trin indførte sine egne gode vaner og arbejdede med langsigtede mål.

Alle klasser arbejdede med deres egne mål og gode vaner, og de bliver opdaterede, når det er nødvendigt. Alle klasser fik mere eller mindre undervisning i de gode vaner. Klasserne lavede også deres eget træ, fordi det var en del af projektet.

Egaluk allaqqasunik sinaakkutalik. Tassa nukarlerni tunaartarput, allaqqasuni anguniakkagut ersarissut sakkussagut qanoq iliornissaguut allaqqapput. taannalu nukarliit torsuussaani kikkunnilluunniit takuneqarsinnaalluni nivingavoq.

Ørreden med tekst på siden, er henvendt til det yngste trin. Her kan man se de klare aftaler, som vi har lavet, og de hænger i aulaen, så alle kan se dem

85%

85% nukarliit torsuusarsuani arlalinngorlugu ni-vingatipparput. angajoqqaat suleqatiserinerini anguniakkamik ataatsimoorluta eqqaaseqatigiit-tarniassagatta.

Skiltet med 85% har vi hængt op i aulaen hos det yngste trin. Skiltet skal minde os om de mål, som vi har sat os, for at styrke samarbejdet med forældrene.

orpia klasseni sananeqarsimanissaa kissaatigineqarmat atuartut peqatigalugit pilersipparput.

Atuartut pikkoriffii aallaavigalugit aqutsisuaaraaffilersorpagut, soorlu atuartoq ullaakkut takkutiaartartoq klassep matuanik ammaasuussarpoq, takkutiaartartoq klassep silataani tikilluaqqusi-sartuusarpoq, atisanik torersuutitsisoqartarpoq, nerisassanik aallertartut aamma isersimmatilerisut. Ilanngullugu atuarfimmi klasseni tamani *lederskabmappe* pilersinneqarpoq. Nukarlerni lederskabmappe imatut ingerlapparput: Mappeni atuartoq immi-nut ilisarittissaaq atini pikkoriffini nuannaartorisani nalunaarsor-tarpai, anguniakkat mappeniitinneqassapput, angusakka oqaa-seqaatai ilanngulugit iluaniitinneqarput, aqutsisuaaraaffiit assital-lit iluaniipput. Suliat pingaarutillit ilanngullugit iluaniitippagut. *Lederskabmappe* angajoqqaanik ataatsimisitsinermi atuartup angajoqqaaminut saqqummiineri atortarpaa.

Pikkorissareernitta kingunerisaanik suleqatigiit ilutsinni mar-lukkaarluta naapeqatigiinnerit ingerlattarpagut. Naapikkaangatta eqqartortarlugit 'Ileqqut pitsaasut arfineq-marluk' atuartitsinit-sinni qanoq atornerlutigit, anguniagalersorluta, anguniakkagullu angunerlutigit, inuttullu killiffigut eqqartortarlutigit il.il. Pikko-rissarnerup siulliup kingorna suleqatitsinnik marlunnik facilita-torinnngorniartoqarpugut, taakkualu qallunaat nunaannut pikko-rissariartortarput uagutsinnut ingerlateqqitassaminnik. Marlun-ngerit allortarlutigit 'ileqqut pitsaasut arfineq-marluk' pillugit saqqummiisarput. Facilitatorit immaqaluunniit suleqatitta arlaat killiffimminnik saqqummiisarput.

Pikkorissarnerup siulliup kingorna *fyrtårni* inuttalersorne-qarpoq, fyrtårnimi pisortat trinnini aqutsisut facilitatorit inutta-ritinneqarput. Fyrtårnit sapaatip akunnera allortarlugu naapit-tuaannarput. Taakkua 'Ileqqut pitsaasut arfineq-marluk' pillugit anguniakkat iluarsisassat atuarfiullu siunertaa isumagisarpaat.

Vi oprettede også små lederskaber ud fra elevernes styrkesider, for eksempel fik den elev, der møder først til opgave at åbne døren ind til klassen og byde de andre elever velkommen, ef-terhånden som de dukker op. En anden elev har ansvaret for orden i overtøjet, andre henter madpakker, og andre igen holder orden i hjem-meskoene. I klassens time bruger vi lederskab-smappen på denne måde: Eleven præsenterer sig selv i mappen med navn, styrkesider, interess-er og personlige mål. Angusakka er ligeledes i mappen, og hvilke lederskaber eleven har, med billede af det, er ligeledes i mappen. De vigtigste arbejdsopgaver er i mappen. Eleven burger map-pen til at orientere sine forældre om det hele på forældremøderne.

Efter kurset dannede vi teams på to og to. De små teams mødes jævnligt og fortæller hinan-den om, hvordan vi anvender 'De 7 gode vaner' i undervisningen, vi sætter os mål, og evaluerer hvordan vi anvender de gode vaner i vores under-visning. Efter det første kursus valgte vi to facili-tatorer imellem os. De kom på kursus i Danmark og bagefter videregav de det, de har lært, til os andre. Hveranden tirsdag holder de eller en af os andre oplæg om 'De 7 gode vaner'.

Efter det første kursus blev der valgt person-er til fyrtårnet. Ledelsen af fyrtårnet er facilitatorerne i det pågældende trin. De har ansvaret for løbende at tilrette målene, så de stemmerovens med skolens mission. De fordeler også op-

Aammalu inuttut pikkoriffitik aallaavigalugit suliaaqqartinneqartarput, soorlu ataatsimiinnermi aqutsisoqarpugut, trinnini tamani 'ileqqut pitsaasut arfineq-marluk' pillugit nivinngaavik imaqartinneqarnerisooq nakkutilliisoqarpoq, nutserisoqarpugut, angajoqqaanut ingerlatitseqqittoqartarpugut, pikkorissaasoqarpugut aamma assiliisoqartarpugut.

2015-mi ukiuugaa Lene kingumut pikkorissaaqqippoq. Ileqqut pitsaasut atuarfimmi qanoq killiffeqarnerisooq malinnaaffigiartuutigalugu sakkussanik allanik tuneqqippaatigut. Aammaarlunilu 2016-mi augustimi pikkorissaaqqippoq. Pikkorissarnerup kingullip siunertarivaa trinnitsinni pingaarutilimmik anguniagalersussagut. Uagut nukarlerni anguniakkamik aallarniinialeratta alloriarfinni misilitsinnermi (trintest) angusat aallaavigivagut. Isumaqqaratta ukiuni kingullerni angusaasartut appasippallaartut. Taakkualu angusaasartut qaffassarniarlutigit suliniutit allaartippagut.

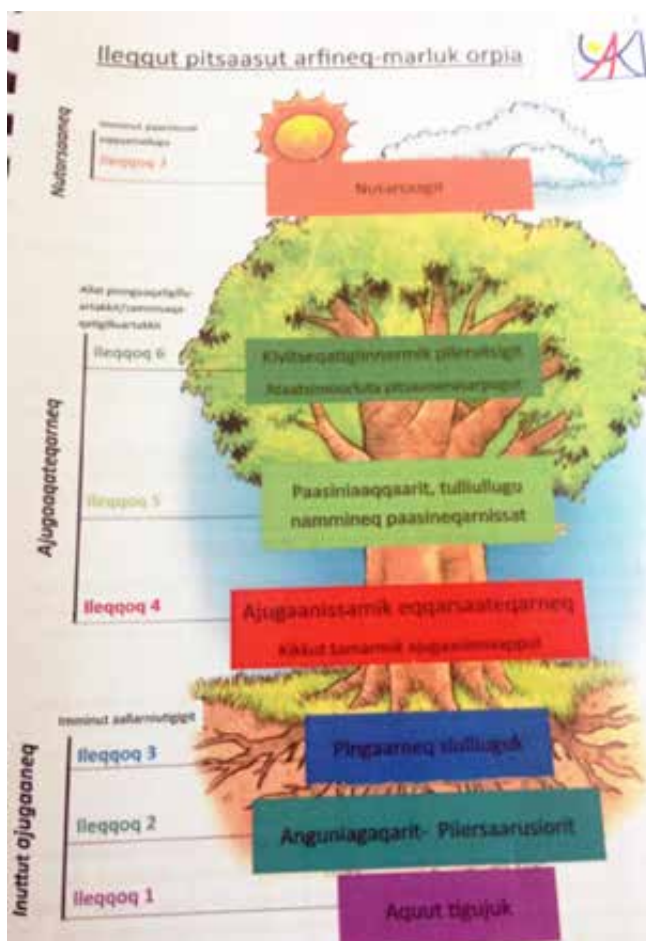
Anguniagaq pilersaaruserlutigu aallartikkatta sulisut ataatsimoorluinnarpugut, isummagullu tamaasa atorluarnissaat pingaartippagut. Trintestimi angusat kingumut qiviarpagut, angusaasartut nikerarput ukiut ilaanni appasinnerusarput ilaannili qaffattarlutik. Trintestit eqqarsaatigalutigit angusassamik aaliangersimasumik %-mik siunniussaarpugut, tassalu atuartsiviusuni misilitsiffiusussani tamani 85% ukioq 2019-mi anguneqarnissaa siunniupparput.

Trintesterutit qupperarnerani isumaqqarpugut misilitsiffiusussani tamani suliaakkiissutini atuagassaaqqat annertusut. Isumaqqarpugullu atuartut atuffarinnerulerunik suliaakkiissutit sukkarnerusumik atuarsinnaalerunikkit qaffassaataasinnaassasoq. %-mik toqqaareerratta ataatsimoorluta isumaqatigiippugut atuartut sapaatip akunneranut pingasoriarlutik ilinniagassinneqartuaannassasut. Ilinniagasani tunniussigaangatta angajoqqaanut/oqartussaasunut immer-sugassannguaq ilannguttarparput, kissatigigatsigu atuartoq inersimasumik aamma peqateqartarnissaa. Atuartut ilinniakkerisut tamarmik nalunaarsortarpagut. Klassemi ullormut 15-minutsit atuffarissarnermut atorneqartarput. Atuffarissaatit kalaallisut, qal-lunaatut tuluttullu aallaavigneqarput.

gaverne imellem sig ud fra den enkeltes styrkesider, og det er opgaverne som mødeleder, en anden kvalitetssikrer det, der hænger på opslagstavlerne, en oversætter, en informerer forældrene, en arrangerer kurser og endnu en tager fotos.

I efteråret i 2015 holdt Lene endnu et kursus, hvor hun fulgte hvor langt vi var kommet med projektet på skolen, og hun opdaterede os med nye værktøjer. I august 2016 holdt hun endnu et kursus. Her var måjet at opsætte vigtige målbare indsatser. I mindstetrinnet tog vi udgangspunkt i trintestene. Vi syntes nemlig ikke at vi havde nået ret meget den første periode. Derfor aftalte vi, hvor vi ville gøre en ekstra indsats.

Da vi gik i gang med at planlægge vores mål, var vi alle helt med i processen, og alle input blev taget seriøst. Vi undersøgte de mål, der havde været tidligere, og kunne se at vi havde været mere ambitiøse i nogen perioder, men det i andre perioder var mindre. Vi aftalte at nå 85% af målene i trintestene i 2019. Da vi gennemgik trintestene, konstaterede vi at der var rigtigt meget pensum i læseøvelserne, og var enige om at eleverne kunne nå mere, hvis de fik sat læsehastigheden op. Da vi havde aftalt hvilken % vi ville nå, aftalte vi at eleverne skulle have lektier for tre gange om ugen. Når eleverne fik lektier for, blev det noteret i et skema, for at sikre at eleven altid fik støtte fra en voksen. Vi registrerede det, når en elev havde lavet lektier. Hver dag blev der brugt 15 minutter på læsetræning. Der blev taget udgangspunkt i tekster på grønlandsk, dansk og engelsk.

'Ileqqut pitsaasut arfineq-marluk' orpia oqaasertai ilaasut, tassa taanna aallaavigisartagarput.

'De syv gode regler' kan ses på træets grene, og det er dem vi anvender i dagligdagen.

Atuartut klassekaarlutik ileqqut pitsaasut orpianik sananikuupput, 3.b-it orpiliaat aajuna.

Hver klasse har lavet deres egne regler for god opførsel, her er de regler, som 3.b har lavet.

Aqutsisunik inerisaavugut

Anguniagaq

Atuarfik Kilaaseeqqami anguniagarput 'Ilunni aqutsisora' inerisassallugu, atuartullu ataasiakkaat namminneq inuunerminnik aqutsisinnaalernissannut aqutissiuutissallugit. Eqqarsartaaseq una aallaavigneqassaaq: Meeqqat tamarmik inuunerminni aqutsineq akisussaaqataanerlu sapinngikkaat.

'Ilunni aqutsisora'-p ingerlanneqarnerata kingunerissavaa:

Atuartut suleqateqarneq pikkoriffiginerulissagaat, ataatsimoornermik misigisimaneq annerulissaaq, allanillu inissaqartitsilluni akuersaartoqarnerulissaaq.

Vi udvikler ledere

Mission

Atuarfik Kilaaseeraqs mission er at udvikle processen med 'Min indre leder'. Den har til formål at hjælpe den enkelte elev med at tage lederskab i eget liv. Tankesættet er, at alle børn har evnen til at tage lederskab og medansvar i eget liv.

Processen med 'Min indre leder' vil også medføre, at eleverne bliver bedre til at samarbejde om at have fælles mål. Fællesskabsfølelsen bliver større, giver mere plads og tolerance over for andre.

Suleqatigiilluta sakkussanik assigiinngitsunik pilersitsivugut ukuusunik:

- 2 minutsip iluani oqaatsinik qassinik atuarsinnaanermik nalunaarsuivik, qaammatikkaartumik immersugassaq (qaammatit tamaasa takuneqarsinnaaniassammat atuffarissiatortersut).
- Qaammammoortumik atuakkanik atuarsimasaminnik nalunaarsuivimmik pilersitsivugut, atuakkanik atuartarnerat malinnaaviginiassagatsigu.
- Ataatsimoorussamik naleqartitaliorpugut, malitassaliorluta, inatsisiliorluta.
- Ilinniagassanut ilanngulu angajoqqaat ilinniagasserititsisimanerminnik uppersaallutik atsiorfissaannik immerussaannik skemaliorpugut.
- Paarlersuatsinni angajoqqaanut eqqaasitsisummik arlalinik angisuunik 85% saqqumisussanik pilersitsivugut.

Pilersaarut taanna aallartinnginnerani atuarmiup aulaani angajoqqaanut unnoqartitsivugut, siunertarput sakkussallu atugassagut tamanut saqqummiullutigit. Skemat immersugassat qanoq immersorneqartarnissaat ilitsersuussutiitigalutigit paasititsiniutigaaqut. Angajoqqaanik suleqatiginninnerput iluatsilluarmat kingorna siunertarput timitalerlugu ilinniagassaqartitsisarneq aallartipparput. Ilanngulluguatuarmitsinni aqutissiuutissallugu anguniakkatsinnik malinnaavigivaatigut, aallarteqqaarnialerattalu siunertartsinnik saqqummiivigivarput. Semesterikkaartumik nalilinnitsinnut peqataasarpoq.

Atuartut nammineersinnaanngornissaat 'Ilunni aqutsisora' nukittorsarnissaanut assigiinngitsunik periuseqarpugut.

Vi indførte en masse nye rutiner:

- Hver måned registrerede vi, hvor mange ord eleven kunne læse på to minutter, så vi kunne dokumentere elevens læsefærdigheder måned for måned
- En gang om måneden registrerede vi, hvilke bøger eleven havde læst
- Vi udviklede vores egne værdier og regler
- Vi udviklede et skema, hvor forældre dokumenterer, hvor meget de har hjulpet deres børn med lektier
- Vi hængte flere store plakater op med målet på 85%, så forældrene blev husket på dette mål.

Inden dette projekt blev sat i gang, holdt vi et stort forældremøde i de smås aula, hvor vi gennemgik hvilke redskaber, som vi ville bruge. Vi viste dem, hvordan man udfylder skemaerne. Samarbejdet med forældrene lykkedes, og nu kunne vi gå i gang med at give eleverne lektier for. Vores skoleledelse blev orienteret om status på projektet en gang hvert semester.

Vi sikrede at elevernes selvstændighed gennem 'Min indre leder' blev styrket på forskellig måde.

En gang om måneden samles alle elever og lærere i aulaen. Klasserne skiftes til at komme op på scenen og holde et oplæg.

Qaammammut ataasiarluta nukarlerni atuartut tamarmik sulisut aqutsisullu aulami ataatsimiittarpugut isummersortarlutalu. Qaammatikkaartumik klasset nikerarlutik isiginnaartitsivimmut qaqillutik takutitsisarput.

Aammalu sisamanngornerit tamaasa sivikikkaluamik klasset tulleriaarlutik nukarliit paarlersuani takutitsilaartarput, soorlu erinarsorlutik, atuffassillutik, qitillutik allatullu. Taamatut iliortarnitsinnut inuttut allanut saqqummersinnaanerit nukittorsartarparput.

Atuareernerup kingorna ornittakkat marluusut tamarmik 'Ileqqut pitsaasut arfineq-marluk' pillugit sulisui pikkorissareerput. Taa-maalilluta atuarfik paarittarfillu suleqatigiinnerput ingerlapparput. Nukarlerni ataatsimiileraangatta paaritittarfimminngaaniik ataatsimiigiartoqartarpoq. Ornittagaq angaju pikkorissareeraluartut suleqatigiinnerput aatsaat aallarnisarlugu pilersaarusiulerpugut. Atuareernerup kingorna ornittakkat facilitatorit sapaatip akunnikkaartumik ileqqut pitsaasut aallaavigalugit ingerlaannarnissaat pillugit siunnersorneqartarput.

Maannamut qaammatit 6-nillit aallartinnitsinninngaaniit ingerlareerput. Angajoqqaat sulisullumi atuartuutimik atuarsinnaanermikkut siuariaateqarnerat malugisorujussuuat. Angajoqqaallu suleqataallu arnerat iluaqutaqaaq. Trinnimilu ataatsimoorussamik anguniagaqarnerput pimoorupparput, qaammatillu tamaasa trinnitsinni naapikkaangatta anguniagarput nalilersortuaannarparput. Allannguutissaqaraangatta eqqartortarpagut, aammalu ilinniagasat allanngorartuunissaat ujjartortarlutigu. Atuartut ilinnigasserinnigitsuukulasut angajoqqaavi iliuusissanik pilersaarusoqatigisarparput, angajoqqaanillu allannguisoqanngikkaangat pisortat suleqatiginissaat ujjartortarlutigu.

Qanittukkut 27-28. februar 2017 facilitatorit pikkorissaasoralutigit pikkorissartinneqaaqippugut. Killiffippat saqqummiupparput, 'Ileqqut pitsaasut arfineq-marluk' aallaavigalutigit atuartitseqqinnisarput inerisarparput. Trinnikkaarluta anguniakkatsinnik ingerlatassatsinnik suliaqartinneqarpugut.

Atuarfik Kilaaseeqqami sulisut nutaat takkukkaangata 'Ileqqut pitsaasut arfineq-marluk' aallaavigalugit pikkorissartinneqartarput, anguniakkanut pisunut malinnaatinniarlugit.

Hver torsdag samles mindstetrinnet kort og holder oplæg for hinanden. Nogen synger en sang, andre læser op og andre igen danser for os. På denne måde styrker vi elevernes evne til at stå frem og holde oplæg for hinanden.

Vi har holdt oplæg for de to fritidsordninger om 'De 7 gode vaner'. På den måde har vi etableret et samarbejde mellem skolen og fritidsordningerne. Når vi i mindstetrinnet holder fælles samling i aulaen, deltager en fra hvert af fritidsordningerne. Selvom vi har holdt kursus for medarbejderne i Angaju, er det først nu, der bliver sat et samarbejde i gang med dem.

Der er nu gået seks måneder, siden vi startede projektet. Alle forældre og medarbejdere kan se, at det har givet rigtig gode resultater, fordi vi virkeligt vil det her. Forældrene deltager virkelig i projektet, og på yngstetrinnet tager vi virkelig opgaven alvorligt, og mødes hver måned og evaluerer forløbet. Vi drøfter ændringer, og justerer indholdet af opgaverne, når det er nødvendigt. Vi udarbejder en plan for forældrene til de elever, der ofte ikke har lavet deres lektier, og sikrer at skoleledelsen kommer ind over, når der ikke ses resultater.

Den 27. og 28. februar organiserede facilitatorerne endnu et kursus for os. Vi fremlagde status på projektet, og udviklede vores undervisning ud fra de syv gode vaner. Og udarbejdede nye mål for de tre trin.

Når der starter en ny kollega på Atuarfik Kilaaseeraq, kommer vedkommende på et kursus i de syv gode vaner, så de får en indføring i denne metode.

■ *Atuarfik Kilaaseeqqami
nukarlerni atuartitsisunit*

■ *Aflærerne på yngstetrinnet
på Atuarfik Kilaaseeraq*

Siorasaarinerit

Qanoq iliussavit politiinut kallerriutigineqaruit?

Ilaasortatta arlallit eqqunngitsumik politiinut kallerriutigineqarneq misiginikuuaat. Suliassat tunngavissaqanngikkaluartut, sivisuumik suliarineqarsimapput, tamannalu sakkortusi-maqaaq.

Politiinut kallerriutigineqaruit, sinniisut erngerlutit ilisi-matittariaqassavat. Pingaaruteqaqaarmi, suliassaq ilinnut tunngasoq, aallaqqaataaniit eqqortumik suliarineqarnissaa.

Sinniisut attavigerusunngikkukku, IMAK-imut toqqaan-nartumik saaffiginissinnaavutit. Pingaarnerpaavoq aallaq-qqaataaniit eqqortumik ikiorserneqarnissat.

Trusler

Hvordan skal du gøre, hvis du bliver anmeldt til politiet?

Flere af vore medlemmer har oplevet uretmæssigt at bli-ve anmeldt til politiet. Selvom sagerne har været ube-grundede, har de trukket i langdrag, og det har været en meget hård proces.

Hvis du bliver politianmeldt, så bør du informere din tillidsrepræsentant med det samme. Det er nemlig vig-tigt, at din sag bliver grebet rigtigt an fra starten.

Hvis ikke du har lyst til at kontakte din tillidsrepræ-sentant, kan du vælge at gå direkte til IMAK. Det vigtig-ste er, at du får den rette hjælp fra starten.

JØRGEN CHEMNITZ

Sigríð Dahl IMAK-ip allaffeqarfiani sullissisoq. Taassuma suleqataasalu suliaasat amerlasuut iluanni aammattaaq sulinngiffimmi angalanerit aquttarpaat.

Sagsbehandler Sigríð Dahl i sekretariatet i IMAK. Hun og hendes kolleger administrerer blandt meget andet ferierejserne.

Sulinngiffeqarnermi angalanerit Ferierejser

Paatsiveqartippigit sulinngiffeqarnermi angalanerit assigiinngitsut suunersut IMAK-ip isumaqatigiissutaasa iluiniittut? Sigríð Dahl-ip uani oqaluttuarai angalanerit suunersut

Har du styr på, hvilke typer af frirejser, der findes indenfor IMAKs overenskomster og aftaler? Sigríð Dahl fortæller her, hvilke rejser, det drejer sig om

IMAK-ip allaffeqarfiani sullissisoq Sigrid Dahl oqaluttuarpoq:

– IMAK-ip iluani sulinngiffeqarnermi angalanerit assigiinngitsut pingasut nassaassaapput:

– Sulinngiffeqarnermi angalanerit assigiinngitsut siulliat tassaavoq ilinniartitsisunut siullermik 1. april 1998 sioqqullugu atorfinitsinneqarsimasunut tunniunneqartartoq. Ukioq allortarlugu akiliutsillutik illoqarfimminniit Københavnimut uterlugulu angalasinnaatitaapput. Angalaneq najugaqatigiinnut tamanut tunniunneqartarpoq, aamma meeqqanut 18-iliineqanngitsunut. Angalanerit taakkua sulisitsisumit aqunneqarlutillu akilerneqartarput. Taamatuttaaq angalanerit immikkut sivissusilerikkamik isumaqateqarlutik (særlige åremål) atorfilinnut ukiut tamaasa tunniunneqartarput. Friskoleni efterskolenilu IMAK-ip isumaqatigiissuteqarfigmaani sulisut, sulinngiffeqarnermi ukioq allortarlugu sulisitsisup akiligaanik akiliutsillutik angalasarpur.

Sigridip aamma paasissutissiissutigivai angalasarnerit allat, IMAK-imit aqunneqartut: – Angalanerit allat, angalasarnerupput, 1. april 1998 kingorna ilinniarsimasut isumaqatigiissutit naapertorlugit atorfeqartut, tjenestemandillu nalinnaasunik piumasaaqatitaqartunik atorfillit Sulinngiffeqarnissamut aningaasaateqarfiup siulersuisuinut taperneqarnissaminnik qinnuteqarfigisinnaasaat. Sulinngiffeqarnissamut aningaasaateqarfik sulisitsisunit aningaasalersorneqarpoq. Siulersuisut, qinnuteqartut amerlassusaat, angalasussat amerlassusaat aningaasallu aningaasaateqarfimmiittut amerlassusaat aallaavigalugit, qassit kikkullu taperneqassanersut aaliangertarpaat. Angalaneq najugaqatigiinnut tamanut tunniunneqartarpoq, aamma meeqqanut 18-iliineqanngitsunut. Siusinnerusukkut angalanerit allanngor-tinneqarsinnaasimagaluarput akisunerugaluarpataluunniit, tamannali maannakkut ajornarsivoq. Billettitit akisunerulerpata, assersuutigalugu allakoorlutit angerlarusukku it toqqaannarnak, imaluunniit ullormi aaliangersimasumi aallarusukku it, nammineq akitsuutit akilissavatit.

– Angalanerit kingulliit uagut aqutagut tassaapput timelærerit Sulinngiffeqarnermut aningaasaateqarfimmut qinnuteqaatigisinnaasaat. Aningaasaateqarfik sulisitsisunit aningaasaliiffigineqartarpoq, kisianni aningaasaateqarfiup aningaasaatai killeqarput, taamaammallu qinnuteqartut ikittuinnaat ukiumut sulinngiffimmi angalanissamut taperneqartarput. Timelærerit qanoq sivistigisumik sulisimanerat taperneqarnissaannut apeqqutaasarpog, Sigrid Dahl naggasiivoq.

Sagsbehandler i IMAKs sekretariat Sigrid Dahl fortæller: – Der findes tre forskellige typer af ferierejser på IMAKs område:

– Den første type er de frirejser, der gives til de lærere, der er ansat første gang før den 1. april 1998. De har ret til en frirejse hvert andet år fra deres hjemby til København og retur. Rejsen gives til hele husstanden, herunder også de børn, der ikke er fyldt 18 år. Disse rejser administreres og betales af arbejdsgiveren. Det samme gælder for de rejser, som ansatte på særlige åremål får hvert år. Ansatte på friskoler og efterskoler som IMAK har overenskomst med, har feriefrirejse hvert andet år betalt af arbejdsgiveren

Sigrid orienterer også om en anden type rejser, som IMAK administrerer: – Den anden type rejser, er de rejser, som uddannede overenskomstansatte og tjenestemænd ansat på almindelige vilkår efter 1. april 1998, kan søge tilskud til hos bestyrelsen i Feriefonden. Feriefonden er finansieret af arbejdsgiverne. Bestyrelsen beslutter ud fra antallet af ansøgere, det samlede antal af rejsende og de penge der er til rådighed i fonden, hvor mange og hvem, der kan modtage tilskud. Rejsen gives til hele husstanden, herunder også de børn, der ikke er fyldt 18 år. Tidligere kunne man ændre på disse rejser uden at skulle betale for de ekstra omkostninger, men i dag er det ikke længere muligt. Hvis dine billetter bliver dyrere, fordi du for eksempel gerne vil rejse hjem via en anden rute end den direkte eller vil rejse på en bestemt dag, skal du selv betale merudgifterne.

– Den sidste type rejser, vi administrerer, det er dem, som timelærere kan søge hos Feriefonden for timelærere. Fonden finansieres ved bidrag fra arbejdsgiverne, men fonden har ikke ret mange penge, derfor er det kun få af ansøgerne, der får tilskud til ferierejse pr år. Det er timelærernes anciennitet, der er afgørende for om de kan få tilskud, slutter Sigrid Dahl.

– Nuussimaguit taava najugaq nutaaq
nalunaarutiginnissaa eqqaamalaarisiuk, ta-
makkua piffissaajaatiginnginniassagatsigit,
Lisbeth Frederiksen allappoq.

– Husk at melde adresseændring,
det vil spare os en masse tid,
skriver Lisbeth Frederiksen.

Kingullermit

Sulinngiffeqarnissamut aningaasaateqarfiit

Ilinniartitsisut ilinniarsimasut sulinngiffeqarnissamut aningaasaateqarfimmut qinnuteqarsimasut akuerineqartut nassiunneqareerput. Ajoraluartumilli paasinapoq, qinnuteqarsimasut arlallit akuersissut mailadressiminni, qinnuteqarnermi nalunaarutigineqarsimasumi, tigusinnaasimanngikkaat. Taamaammat aappaagumut eqqaamasiuk mailadressip eqqortup allannissaata qulakkeernissaa, adressiussaarluk mailinik tigusiffigisinnaasarsifinik arlalinnik kakkiussiffiussinnaasoq. Amerlanerpaat Attat adresseqarpusi, atorussiullu ajornaquteqarnaviannigilaq filimik akuersissummik imaqtumik tigusisinnaanissarsi.

Timelærerinut sulinngiffeqarnissamut aningaasaateqarfiup siulersuisui nutaat siullermeerlutik ataatsimeeqqammerput, qinnuteqartunullu atorussat nassiunneqareerput.

Akilaartaarfimmut nalunaaruteqartarnerit

IMAK-i, inatsit malillugu, akilaartaarfimmut ilaasortat ataasiakkaat qanoq atsigisumik ilaasortaanermut akiliuteqarsimanersut nalunaarutiginnissimavoq, ilanngaatigineqarsinnaatitaammat. Kiisalu nalunaarutigineqarpoq, kina sulinngiffeqarnermi angalanissamut taperneqarsimanersaq, tapiissut qanoq atsigisimanersaq, ilaqtutallu angalaqataasut pillugit paasissutissat.

Tamatumunnga atatillugu tamassi allaffigineqarnikuuvusi, kisianni allakkat 100 sinnerlugit, kukkusumik adresseqarnerat pissutigalugu, utersimapput. IMAK-imut frimærkinut aningaasartuuteqarnaqaq sulinaqalunilu allakkat uteraangata ataasiakkaat attaviginiarnerinut. Eqqaamajuk IMAK-ip malittarisassai malillugit ilaasortat ataasiakkaap nammineq IMAK-imut adressini allannngorsimappat nalunaarutigisussaammagu allannngortoqarnerani immersugasakkut, tamannalu www.imak.gl-imiittumut immersuinikkut pisarpoq.

Siden sidst

Feriefondene

Bevillingerne til ansøgerne til feriefonden for uddannede lærere er udsendt. Desværre viste det sig, at flere af ansøgerne ikke kunne modtage deres bevilling på den mailadresse, der var opgivet på ansøgningen. Så husk næste år at sikre jer, at I anfører den korrekte mailadresse, og det skal være en adresse, hvor I kan modtage mails med flere vedhæftede filer. De fleste af jer har en Attat mailadresse, hvis I bruger den, er der ingen problemer med at modtage filen med bevillingen.

Den nye bestyrelse for Feriefonden for timelærere har holdt sit første møde, og materiale til ansøgerne er sendt ud.

Indberetninger til SKAT

IMAK har i henhold til lovgivningen indberettet til skat, hvor meget det enkelte medlem har betalt i kontingent, da det er fradragsberettiget. Desuden er der indberettet, hvem der har fået tilskud til ferierejse, hvor stort tilskuddet har været og oplysninger om medrejsende familie. I den forbindelse er der sendt breve ud til jer alle.

Desværre har vi fået mere end 100 breve retur på grund af forkerte adresser. Det koster IMAK meget i porto, og det kæver meget arbejde at kontakte de enkelte, når breve kommer tilbage. Husk at det i henhold til IMAKs vedtægter er det enkelte medlem, der selv skal meddele adresseændring. Det gør du på en ændringsblanket, som du kan finde på vores hjemmeside www.imak.gl.

Pikkorissarnerit ilaasortanillu ataatsimiititsinerit

Allaffeqarfik, Ilulissani nunaqarfinni atuarfiit pisortaannik pikkorissaanermi, peqataasimavoq: Uani Ilinniartitsisumi pikkorissarnerup allaaserineqarnera takusinnaavarasi. Ilaasortanik ataasiakkaanik isumaqatigiinniarnermi piumasaqaatissat pillugit ataatsimiititsisoqarsimavoq, arlallinnillu ukiup sinnerata ingerlanerani pilersaaruteqartoqarluni, taamaalilluni illoqarfinni nunaqarfinnilu tamani tikinneqarlutik imaluunniit telefonikkut 2017-ip ingerlanerani ilaasortanik ataatsimiititsisoqassalluni.

IMAK-imut ilaasortaaneq ikiorserneqarnerlu

Ilinniartitsisumi uani saqqummertup ilaani, kattuffimmut ilaasortat tunngaviusumik inatsisikkut pisinnaartitaaffeqarneri pillugit allaaserisaqarpoq. Ajoraluartumilli kingullertigut pisoqartarsimavoq, pisortat sulisutik IMAK-imut pisortat avaqqullugit saaffiginninnaveersaartittarsimagaluarat. Tamanna tunngaviusumik inatsimmik unioqqutitsineruinnangilaq kisiannili aamma kattuffinnik akertilersuisutut ingerlatsinerulluni. Taamaammatt allaaserisaq atuarluaruk. Ilaasortat tamarmik IMAK-imit ilitersorneqarnissaminut ikiorserneqarnissaminnullu saaffiginninnissamut, pisortartik ilisimateqqaanngikkaluarlugu, pisinnaartitaaffeqarput.

Qinersineq

Sinniisunut, piffissami 1. august 2017 – 31. juli 2019, qinersineq ingerlanneqareerpoq. Sinniisoqarfinnut qinersinissamut atugassat nassiunneqareerput ilimagineqarporlu påskemi naammassineqarumaartoq. Sinniisoqarfik nutaq november 2017 naapissaaq takuuk qaaqqusissut uani aviisimi.

Tjenestemændenes Låneforening

Maannakkut internettikkut NemID atorlugu Tjenestemændenes Låneforeningimut nittartartagaanniittumut www.tjlaan.dk-ikkut atorniarnissaq ajornarunnaarnikuvoq.

Allaffeqarfinnut attaveqarneq

Piffissap ilaani sulisut ilaat atorfinninnut atatillugu angalasassapput imaluunniit pikkorissarlutik / ilinniaqqillutik. Qulakkeerusukkukku mailit pilertortumik atuarneqassasoq imak@imak.gl-imut nassiuguk imaluunniit sulisunut ataasiakkaanut.

■ Lisbeth Frederiksenimit

Kurser og medlemsmøder

Sekretariatet har deltaget som instruktør på et bygdeskolelederkursus i Ilulissat. I kan se kurset beskrevet i en artikel i dette nummer af Ilinniartitsisoq. Der er afholdt enkelte medlemsmøder om opstilling af overenskomstkrav, og flere er planlagt for resten af året, så der for alle byer og bygder vil blive afholdt medlemsmøder enten fysiske eller pr telefon i løbet 2017.

Medlemsskab og hjælp fra IMAK

Et andet sted i dette nummer af Ilinniartitsisoq, er der en artikel om medlemmernes grundlovssikrede rettigheder som medlem af en fagforening. Desværre har der på det sidste været nogle tilfælde, hvor ledere har forsøgt at hindre ansatte i at tage kontakt til IMAK udenom ledelsen. Dette er både grundlovsstridigt og organisationsfjendtlig virksomhed. Så læs artiklen grundigt igennem. Alle medlemmer har ret til at kontakte IMAK for vejledning og hjælp uden at orientere sin leder herom.

Valg

Valgene til tillidsrepræsentanter for perioden 1. august 2017 – 31. juli 2019 er nu gennemført. Materialet vedrørende valg til repræsentantskabet er udsendt og forventes afsluttet til påske. Det nye repræsentantskab mødes i november 2017 – se indkaldelsen her i bladet.

Tjenestemændenes Låneforening

Det er nu blevet muligt at søge om lån online ved brug af NemID hos Tjenestemændenes Låneforening via deres hjemmeside www.tjlaan.dk.

Kontakt til sekretariatet

I perioder er nogle af medarbejderne på tjenesterejser eller kurser/efteruddannelse. Vil du være sikker på din mail bliver læst hurtigst muligt, så send den til imak@imak.gl i stedet for til enkeltpersoner.

■ Af Lisbeth Frederiksen

Normu tullianut imassat

Ilinniartitsisoq majip qaammataani tulliani saqqummiissaaq. Imassaanut siunnersuutissaqaruit, taava maprilip 18-iat 2017 tikitsinnagu imak@imak.gl-imut nassiutiinnassavat. Allaaserisaq qupperneq A4 ataaseq sinnertariaqa-nngilaa. Ataatsimik marlunnilluunniit assitaqarsinnaappat aamma qujanas-saqaaq. Taava uterfigissavatsigit.

Aaqqissuisut

Indhold til næste nummer

Næste nummer af Ilinniartitsisoq udkommer i maj måned. Har du et forslag til en artikel, så send den til imak@imak.gl inden den 18. april 2017. Det må meget gerne være en kort artikel på en A4-side. Vedlæg meget gerne et eller to fotos. Så hører du fra os.

Hilsen redaktionen

